

Fablennou

Troet euz a Latin en Brezonek

GANT

G. RICOU

(KENTA LODEN)

Euz a 1 da 42

Priz : daou wennek

KERAEZ

MOULLEREZ AR BOBL

—→ 1910 ←—

D'al Lenner,

RICOU Guillom, a oa ganet en Tremel ar 17 a viz C'hwerveur 1778. Karout a rea he vro ha dreist holl hon iez brezonek. An Aotronez brudet kaer, en hon bro, evel Ar Ian euz Plouegat-Guerrand, E. Souvestre euz Montroulez, Ar Vot euz Brest, ha kalz a reou all, ho deuz skrivet divar he benn.

Er bloaz 1825 e werzaz d'an Aotrou Guilmer, mouller en Montroulez, 125 fablen euz Esop pere en doa troet en Brezonek.

An A. Guilmer ho moullaz er bloaz 1828, hag eun niver braz anezhei a oa gwerzet en hon bro.

Er bloaz 1829 ha goude, e troaz euz a oberourien dishenvel, a latin adare, en hon iez, *dek ha seiz-ugent all*, pere a ginnigomp brema a lodennou a 32 bajen d'hon c'henvroiz.

*Hon bro ger, hon iez koz,
Da viken, ni garo
Ha c'hoaz er Baradoz
Brezonek, ni gano.*

G. AR C'HOAT.
(Mab bihan Ricou)

G. RICOU
Fablenner Breizad
1778-1848

1 An Azen hag ar Marc'h

Eun azen oa sammet, hag eur marc'h en gollo,
Gant eur paisant braz, o vale an hentcho.
An azen kez skuizet ha doffet gant he zam
A supplie ar marc'h da gemeret eun tam
Mar boa he vadelez da zouten he vue.
Ar marc'h ne eure van ebet euz ar gomz-ze.
An azen kez greuvet gant eur beac'h ken grias,
A gouez var an douar, ha dustu e varvas.
Ar mestr a zastum holl, hag o lak var ar marc'h
Ha kroc'hen an azen evit samma avoac'h.
Groet ganthan eur pennad, morzet, blank ha diez,
Malevrus oun emezhan, lezel an azen kez,
Da vervel gant he zam ha bea dizoursi,
Just eo d'in perisa gant ma ingratiri.

*Ma vo tapet diez eun tu hor mignoned,
Sikouromp eun tammik ha ne vo den greuvet.*

2

An Trompiller

Gant an inimied, eur serten trompiller
Evit he zistruja, d'ar blassen a gesser,
Ma komans krena, ha supplia anei
Dre ma oa inosant, he lezel en bue.
Pa n'hen doa ken netra nemet seul ar c'horn-ze
Ne laze den ebet na zoken bolonte
Eur murmur a zavas gant an inimied.
Ne rez netra a noaz, selerat milliget
N'hen deuz hini ebet a oufe ober voas
Isita ar re all da gemeret kourach,
A rez gant ar c'horn-ze paz out akustumet
Ebarz ar brezelliou da grenvat ho spered.
Horubl braz e kavan e renk beza pec'het
Ar gozeerien goant a ve gant ar brinsed
O son d'ho diou skouarn kalz a gomzou inik
Da isita anei da voaska ar publik

Evit petra, emei, e kemeret douetans
Ne ouzoc'h ket oc'h prins, pe oc'h euz disfians
Ne hellfac'h ket ober tout euz ho polonte
C'houi a zo dreist al lezen a hell bale varnei,
Ne heller ket laret : torrer al lezenno,
Groet evel ma kerfet pa eo c'houi ho aotro.
Ho pobl n'e deuz netra ne apparchantont d'eoc'h
C'houi hell miret ha rei vel plijo ganeoc'h
Ouzoc'h ec'h apparchant da rei an dignite,
Ha da derri ar re zisprij d'ho polonte.

*Permetet eo kemer euz al lec'h ma kerfet
Kondaont ha zevel an hini a zonzfet
Hag en amzer da zont e vezo lavaret
E vezo honestiz kement ho pezo groet.*

4 Al Labourer hag ar Chas

Gant eur skoulat hir bras en eur goal c'houanvez,
Eul labourer-douar a oa tapet diez,
Pa oa manket ar boued d'an dud ha d'al loened
E klaskaz eur c'higer evid laza denved.
Goude-ze ar girvi ha memeuz an oc'hen
Pa oa manket ar boued ne helle ket trem
Ar chas o welet se ne gavent ket oa mad,
Kompren a rejont e oa poent dei kuitat,
Rag pa ne espern ket al loened hen zikour
A zo bemdez gantan oc'h ober e labour.
Ne hellomp ken ennan derc'hel hon c'honfians
Poent eo mont el lec'h all da glask gwelloc'h chans.

*Ar fablen a zervich evit domestiked
Da gompren en pezh giz a ve re all tretet
Rag kalz euz a vestro ne lakont ket o fenn
Da zigas nep profit var o zervijerien
Mez kentoc'h diouthet e ve koll ha domaj
Da gaout eur profit bihan, ar boan a vezo bras.*

4 An Aegl hag al Louarnez

Mab bihan eul louarnez deut er meaz da bourmen,
An aegl a eruaz hag hen zavas souden,
Ma c'houlenne sikour digant he vam buan
Hi a supplie an aegl mes ne ree ket a van,
Ma kase anezan gantan d'e bonsined
A oe ive bihan da zervichout da voued
Al louarnez a red var e lerc'h goal vuhan
A dap en he geno eur c'heffiat mad a dan,
Evel ma oa erru e kichen ar wezen
E komans krial raktal var bouez he fenn :
Gar an nep a garo, rag me ia da zevi
An holl gwez en antier, holl ne vano hini
Biken da allians sovetat na hellez
Memeuz te da unan na echapi jamez.
An aegl spouronnet bras gant aoun rag an tan gwall
A c'houlenne e c'hras hag e bardon gant mall
Ro gras d'in emezan ha d'am bugaligo,
Ha kement a zo d'id raktal me o rento.

*An aegl a represant an dud odastus
A sonj d'ei ober tout dre ma 'z int orgouillus.
Kenkoulz ar re binvik dre rezon ha moien
A sonj dei ober tout dre m'az int our gouillus
Ha dre al louarnez e zeo represantet,
An dud vthan ha paour a zo dre holl er bed
Mes evit kement se alles nesesser,
Ar pennou avelet en ho hent a euner.*

6 Ar C'higer hag ar C'hi

Eur c'higer choumet souezet,
Gant eur c'hi prest a oa laeret ;
Divar ar bank hep rei da c'houd,
E kas ganthan kalon ar maout.
Ar c'higer pa oa distroet,
Ar c'hi a welaz o vonet,

Hag e komansas da grial,
Laer, men ampecho eur wech all.
Amzer ebed ken n'he pezo,
Da laerez d'in-me kalono,
Na gollan ket gant kabonach,
Mez rei a rez d'in davantach.

Moral

*Ober a ra d'emp eun tam mez,
O veza seul tromplet eur rech,
Kcment-se ve kaoz aliez,
Ma lakomp gwelloc'h evez,
Dre ze eur c'holl hep beza braz,
A espern demp eun all Kalz gwas.*

6 Ar Pesk bihan hag ar Pesketer

Eur pesk bihan o welet,
Gant eur pesketer oa tapet,
A bede anezan neuze,
D'hen lakat en dour adarre.
Demeuz a gof he vam raktal,
E oa o paouez sortial,
O vean ken neubeud a dra,
Outan n'hellje profita ;
A volonte teñt er rouet,
Pa vije uhelloc'h kresket.
Ar pesketer inexorabl,
D'an holl gomzo ze deread ;
Va mignon, dezan a laraz,
Me n'en don ket a ali c'hoaz
E ve deuz va dorn achapet,
Eur prei hag a ve asuret.
N'hen deuz fors pegen bihan ve,
Na pegen neubeut a dalfe :
Gout a oun brema petra zo,
Mez n'ouzon ket petra 'm bezo.

Moral

*Gwelloc'h eo ar pez a ve zur
Evit an traou diasur :
Gwelloc'h eo ar prezant bepred
Evit an traou da zonet.
Eur profit bihan hell digas
Eur wech bennag eur profit braz.*

7 Ar Paün hag al Lapoused

Al lapoused oa asamblet
Ma vije eur roue choazet,
Ar Paün en devoa kredans
Dre e blun kaout ar breferans.
Pep hini 'nê dre gement-man
A gomans rei mouez varnezan.
Mez unan prudant euz o zouez,
Ive euz ar gompagnunez :
Mestr, emean, roue pa vi
Mar deu an egl d'hon ataki,
Pa vi te o ren kurunet
Penaoz vemp ganid diwallet ?

Moral

*Dre ar fablen-ma eo diskouezet
Eur gouarner pa ve choazet,
Ne dleer ket demeuz e vin
Evit koant ha brao beza din,
Gwelloc'h eo evit apparans
Ar furnez, kourach ha prudans.*

8 An Avarisius hag an Avius

Jupiter oa importunet
Gant daou den oa estranj meurbed,
Unan anê oa Avius,
Egile Avarisius.
Ma kasaz dezo Apollon
Da zelaoui ho orezon,

Hag e roje dhe pen da ben,
Ar pez a garjent da c'houlén,
Gant kondision koulskoude,
An hini né a c'houlennje.
D'egile e vije doublet
Ar pez hen dije goulennet.
An avar pell a ezitas,
Mes a la fin e kómmansas,
Abalamour ne grede ket,
E vije awalc'h dezhan roet.
Meur a dra neuze a c'houllas,
Egile doubl a resevas ;
Hag an Avius da vennat,
Ma tenjet dezhan eul lagad,
Oc'h esperout dre gement-ze,
Lakat tenna daou egile.

Moral

*Setu aze eur poltred mad
Euz daou vis insupportabl,
Aze komprenet asambles
Rag bea e vent altes,
E varvchont o daou evelse
Kompagnon an eil d'egile,
D'ez eo karet ar voten
Hep kaout air euz o ferc'hen.*

Al Louarn hag ar Rezin

Al louarn a oa trist e vin,
O welet eur branked rezin,
A oa o komans darevi,
Ma tezire ive dibri.
Ma klaske neuze ar voien,
Da hallout gripa e loden,
Mez p'en doa e boan kollet,
E zezirio gantan chomet,

E dristidigez ia en joa,
Hag e lavaraz er giz ma,
Ar rezin-ze, mad n'en di nt ket,
Rag beza ez int c'hoaz re egr.

Moral

*An den a zeblant ne gar ket,
Ar pez na hell ket sur kavet.*

10

Ar Serpant hag al Linv

Eur serpant deuz a eur forjo,
A dap enl linv en e c'heno,
Ma komans neuze d'e rogna
Mez al linv a laraz d'ezan :
Da holl dent a pezo torret
Araog ma po va c'honsomet
Me pehini a zo ken farm
Ma krogan zoken en houarn.

Moral

*Sell mad pa pezo offero,
Pesort kallte den e vo,
Rag ma ec'h euz da zent lemmet,
Deuz eun all mutoc'h galloudek,
Ne vo ket d'ezan e ri noaz
Eo d'id da unan e ri oaz.*

11 **Ar Pesked hag ar Bilik friterez**

Pesked hag a oa beo, en touez heol eun devez
A oa evid poazet er bilik friterez,
Pa gomansaz toma unan demeuz anei
A zonzaz o c'helen da zousaat ar boan-za.
Demp kuit ma breudeur, emezan,
Eun tu easoc'h e vit aman.
Neuze holl asamblez euz ar bilik dustu,
E lamjont en eun taol, mes en kreiz ar glaou ru.
Pa weljont pegement a boan hag a dourmant,
A renkent anduri en kreiz ar glaou ardant,

E taonent an avis roet dej da gredi
O pegen kri maro a renkomp anduri.

*Deuz malheurtou presant o klask en em denna,
Diralomp en goasoc'h ne deuffemp da fourra.*

12 Eur C'hi divar ar Meaz ha Chas Kear

Kalz a chas euz a gear a oa en eur vanden
Holl o redeg eur c'hi demeuz eur villajen.
Ar c'hi kez a rede hep sellet var he lerc'h,
Int a iea buanoc'h da rei d'ezhan he gerc'h.
Pa oa eat pell awalc'h, skuizet braz ar c'hi,
Na negrede biken en brezel hazardi.
A la fin e sonjaz distrei a dreuz en hent,
Ha kommanz da c'hronial ha da skrignal he zent.
En hevelep instant ec'h arethont ken pront,
Da dostaat outhan mui o doa re a spont.
Eur general arme dre chanz en em gavaz,
Tost d'an inimiet da zerc'hel stard er plas
Pa welchont e oa gwel combati adare,
Ha brasoc'h an danjer o tec'hal dioutei.

*Klevet oc'h euz hep mar ar proverb brezonek,
Nep piou bennag a red, a taka hen redek.*

13 An Azen hag ar Marc'h

Euruz, eme 'n azen, ar marc'h dreist pep hini,
Balamour ma oa lard hag ive dizoursi,
Hag hen en em gonte da veza malevrus
Gant ar boan rentet treud ha difezon euzus
Rag e vestr ne zeue enep giz d'he espern
Sammet bemde-houlou, o tougen traou a vern.
Ne oe ket pell goude oa krijed d'an armo,
He vestr var gein ar marc'h, ar brid en he c'heno,
Hag abarz dont d'ar ger da veza dizammet
Oa partout he groc'hen gant ar flechou frezet.
Pa welaz an azen penaoz oa deut en dro
E ent grasou founuz neuze d'an doueo.

Hag e kave dezhan bea evrus a voalc'h
Da veza groet azen gwell evit beza marc'h.

Moral

*Kalz a zo miserabl, a sonj d'ar bobl evrus
Niver er blijadur a gredont malevrus
Rei d'an dud an aer hag an avaristed
Kazimant kement zo hag ho gwelfet jenet,
C'hui a hello kana, int a huanado.
C'hui a zebro boued mad hag int ar pailloro
Oute eur min skritek teval evel an noz
Hag a bado oute bete disken er foz.
P'o gwelfet o tremen gant o feson ridet
Rett plas mar plij ganec'h d'an aotrou jagrinet
Neo ket red saludi ar sort-se o tremen
Ne servij da netra int da gavet moyen.*

14 Eur Goaz hag he Beruken

Gant eur c'bevalier moal, o oa eur beruken
Groet a vleo exellant, manifik euz he ben
En touez kompagnunez ne vije ken brao goaz
Den ne helje gwelet hen devoa eur pen noaz.
Eun deiz en kompagnunez var ar meaz o pourmen,
Eur bar avel a zeu a laer he vleo melen,
Kement a oa prezant a c'hoarze evel tra,
Hen e unan ganthei a ra er memeuz tra.
Evit bleo estranjour da vont divar ma zro
Pa za ma re va unan, hep laret kenavo.

Moral

*Mad a rea an den ma, pa ne oa indiniet
Gant ar re a c'hoarz hen deuz ive c'hoarzet.
Mui a fars a vo groet o welet eur fas treud
Pa vo bisaj seder, ec'h achuo nebeud.*

15 Ar Paisant hag ar Fortun

Oc'h arat he zouar eur paizant gant joa
A gavaz en he ero, eun tenzor ar c'haera.

Ma rent gras d'an douar d'hen bea e roet
Mez evit d'ar fortun ne rente gras ebed.
Ar fortun o welet ne devoa nep enor
A gompren eo'h unan o zonz en e memor
Deuz an tenzor kavet an obligasion
He deuz lezet ar zod ebarz en abandon.
Abarz eur pennadik, pa vezo partiet
Dre veuiou ha klemmou me vo sollisitet.

Moral

*Pa hor be resevet eun avantach bennag
E kleomp mont joaüz evit trugarekat.
An den ingrat zo dign evit beza privet
Zoken euz a eun dra hen deve resevet.*

16 Ar Charreter hag Herkul

Kar braz eur charreter pa oa zac'het er fank
Herkul a c'houlenne d'hen tenna var ar frank
Eur vouez demeuz an nenv a zo bet eklatet
Divalo emean, ro d'ar c'hezek ar fouet,
Dispak prompt da zaouarn hag harp da skoa er rod
Ha gwask stard varnezi ken a zaio araog.
Goulen neuze Herkul evit dond d'az kavet
Hag e c'hellez kredi vi gantan sikouret.

Moral

*Doze na zelaou ket ar veuiou dibreder
Rag euz tud didalve ne ve ket-re seder.
Kalz a dud dilikat a ve euz e bedi.
Dibredertoc'h vont c'hoaz ma kar o selaout
Flout a raint ennan da ober hement-so
Hag o finval o c'horfe eur boan vras o devo.*

17 Eur C'hi hag eul Leon

Eur c'hi, eur wech eul leon pe devoa rankontret
Da farsal anezan ez eo bet komanset
Perag out miserabl, goullou gant dienez,
Holl douaro ar vro en antier a redez

Sell pegen lard oun me, pegen net, pegens kler
Nen de ket dre labour, o vea dibreder.
Beza c'h euz, eme Leon, da rejouisansou,
Hag ive da zotis koulz ha da chadennou
Dalc'h da veza esklav ha gra holl dioute
Pa hellez o zervichi hervez da volonte.
Evidoun-me a viro ma liberte bepred
Ne ententan morse servichi den ebet.

Moral

*Al leon en deuz aze ar gwella parlantet
Al liberte dre holl a vezo preferet
Gant an dud rezonapl pa roet d'e da choas
Bea en liberte pe kaout an esklavach.*

18 Ar C'hog hag ar Maen prisiuz

Eur c'hok, en touez teil o skrapat,
A zizoloaz gant e droad,
Eur maen prisiuz ar c'haërra.
Petra zervich d'in, emezan
Kaout eun dra ken kaer ha ken ned ?
Eur meiner, m'en dije kavet,
Eun dra ken kaer ha prisiuz
Deuz e briz e vije joaus ;
Evit d'in-me ne zervich ket.
Ma lezaz hep e gemeret
Ar pez zo muia da gompren
Eo ma lavaraz evelhen :
Eur c'hreunen hei am gra joaüz
Gwell evid ar vein prisiuz.

Moral

*Ar maen prisiuz a represant
Ar brudans hag an diskamant,
Hag an den ignorant ha zod
Zo represented dre ar c'hog.*

*Niver zo a dud ignorant
Hag a vimpriñ an diskamant
Evitan da veza fur
Ha ne oar ket deuz ar Skritur
Hag e ve mad e lunedou
Ne vel nemed hanter c'holo,
Ha pa eo simp e zaoutagad
E faot d'e skouarn beza mad.
Ma chom e c'heno hep pariant
Adieu d'ar gomz antieramant,
En defaot kaout eun dra bennag
Da gozeal en daoulagad,
Prestiusoc'h eo an diskamant
Vid escarbouci na diamant.*

Item

*An den karget a volupte
A zo atao o sonjal ze
Penaos e vezo dizoursi
C'hoaz da eva ha da sibri,
Ordinal plijadur ha joa
Hep zoursi ebet gant netra,
An alies a c'heno
A c'houl zouet ha dezirio.*

19 Ar Paizant hag ar Rivier

O tremen eur rivier, eur wech eur paizant,
Hag a oa gant ar glao debordet puissant,
Ma klaske an adret da ezeta tremen,
Dre lec'h ma komprenne ne oa ket a voien.
En andret ma oa sioul ha frankil, e kave
Kalz muioc'h euz a zour evit na gomprenne,
El lec'h ma oa tano e rea muioc'h a drouz.
Ne oa danjer ebed en despet d'he gourdrouz.
Hag outan e unan en deveuz lavaret :
Fiout en dour a groz ho puez a c'hellfet,

An hini a vo sioul, na fiziet ket ennan,
Evid beza frankil tapet vefet gantan.

Moral

*Ar gozeerien vras,
Hag ar venaserien
Ne vent james ker gwas
Evel ar vuderien.*

20 An Tempest

Pa oa an tempest rust savet var ar mor braz
Holl dud ar vatimant neuze a gomansaz,
Darn da bedi ar sant-ma, ha darn all egile,
Evit obten ar c'hras da gonserv o bue.
Nemed eur martolod en deveuz lavaret,
N'ouzoc'h ket a gredan petra c'houlennet ?
Ken m'hen do ar zent-se formet ho c'hompliment,
Da Zoue d'hon tenna euz ar peril prezant.
Gant an avel braz-ma, ni a vo periset !
Evidon-me atao em euz komprenet,
E tleomp kaout rekours d'an hini e-unan
En deveuz ar galloud d'hon tenna euz ar boan.
O tont da invoki Doue holl C'halloudek
An tempest heuzus-ze ne oe ken talvoudek.

*Mar geller kaout sikour digant ar re vrasa,
Adresi d'ar re vihan a zinifi treina,
Gwelloc'h e kavan mont en hent
Gant Doue e-unan evit gant e sent.*

21 Ar Vreg iaouank

Pa oa eun den prudant o kemer eur pried,
Evit klevet gantan e teu e vignoned,
Petra a gomprenne euz ar flamboazen-ze,
Ebarz en ti he zad an tan a allume,
Ha pa vije erru ebarz en ti he gwaz,
E raje kement-all, ma ne raje ket oaz.
Kement-se, emezan, zo sklear a zinifi,
Didana ma zad kaer da zigas d'am hini.

*Meur a wech e' h erru e ve ar feunteulen,
Da zervijou d'ar goaz da zevi he royen.*

22 **Eur Vreg iaouank**

Eur vreg iaouank pe deuz gwelet
He goaz o soufr poan diremet,
He zad evit he c'honsoli,
A gomzas evelen outhi.

Va merc'h ker, emezhan, n'en em afflijet ket
Da welet kement-se, rag me em euz kavet
Eur goaz-all evidout demeuz an nerzusa
Hag a zousai easet kaon an hini kenta.
Ar plac'h gant he daero o vea trubuliet
Dre garante he goaz he divije heuliet,
Anduri ar gomz ze gant he zad ne hellas,
Ma kommansas tempesti a enep sonj ar goaz,
Mes evel ma welas anezhan desedet,
He zad en kreiz he c'hanvou he deuz interrojet,
Piou oa an den iaouank a c'hoante
Da rei dezhi da bried neve ?

*Oh pegen pront ve ankouese!
Ho fritejou gant ar merc'hed,
Ho troc'het net ar garante
Euz ar galon eat da vale.*

23 **Ar Raz hag ar Sparfel**

Ar raz o konsidéri ar sparfel logotaer
Luyet en touez rouejou da eul lapouseter
Truez euz al lapous neuze a gemeras
Petra bennag dezi e voa inemmi bras.
Memeus e erre o a roignas gant e dent
Da nijal ac'hane e roaz dean hent.
Ar milan hep memor euz ar mad réservet
O vea rentet libr er raz ne sonje ket,
Var nij en eur dremen en ér en e savas
Gant ivino ha beg neuze en diframmas.

*An dud malin ha fall a implijo ar c'hras
Deuz ho mad oberour en noaz po devo plas.*

24 **Ar C'had hag al Louarn**

Ar c'had en em vante da vea preferet
En tu-hont d'al louarn buanoc'h da redek
Kalz e zreid oa skanvoc'h da vont ebarz en hent.
Al louarn a laraz, o kaout eun tammik fent ;
Ha me a zo ar gwella en ijin ha spered
Me oar trompla ar chas lia te a ve tapet.
*Evid kaout nerz ha korf hag ive buander
An ijin o zremen en tu-all d'an hanter.*

25 **Al Leon hag ar Ranned**

Al leon a oa spouronnet
Gant an drouz vras euz ar ranned
Ma c'haretaz pront en e za
Na vele ket petra oa.
Mes pa welaz anê o lampat deuz ar stank
E lampaz d'o frika gant e dreid var ar fank
En eul lavaret d'ei, re vras eo ho kenou
Na spontfet ken loened gant o kriadenou.
*En touez ar go-eerien
Hag ar vombanserien
Klask ar pezh a gtri,
Nemed teod na gavi.*

26 **An Ermit hag ar Soudard**

Eun ermit devot eur weach,
Euz a eur vuez santel bras,
Da eur soudard a zarmone,
Evid ar bed ma tilezfe ;
Rag kazi imposubl biken,
E voa hep pec'hed en em denn,
Ha dre-ze e voa poent paouez,
Ha zonzjal er zilvidigez.
Ar soudard a respont timad :

« Ar pez a gomandet ma zad,
A vezo tout gret ganen-me,
Gwelet a ran en gwirione,
En amzer ma, ar soudarded
Ne c'hellont kaout netra ebed,
Gounidegez an disterra
Na gallout voli, na pilla.
Kalz a ve kavet dre ar vro
O renons a-grenn d'ho visso
Dre ar rezon ne c'hellont ken
Oc'h exersi en feson plen ».

27 Ar Blei hag an Danvad

Eur blei oa oc'h eva dour skler
Ar pez a garie er rinvier,
Ma wel izelloc'h evitan
Eur paourkez danvad oc'h evan,
E benn hag e zaoulagad skler
Ma teu d'e gaout gant kalz a her.
Ar c'henta gir euz e ziskour :
Perag e troublez-te ma dour ?
An danvad kez en eur grenan
A gomans respont anezan :
Aotrou, emezan, ne zonzjen ket
Bea serten oc'h offanset
Rag an dour o tond alese,
Ne dle ket troubli ganen-me.
Hag ar pez a zo gwirione
Eo ne meuz ket ar volonte.
Mar plich ganeoc'h ma fardoni
Ne glasken ket oc'h offansi.
Inutil eo d'id goulen gras
Da dad, da vam ha da holl ras.
A zo inimied d'in-me,
Mez me az peo fete.

Moral

*Den galloudek ha disteal
A kavan eun amezek fall,
Ordinal e ve mad e gaos
Hag e ve posubl e ve faos.*

Ar Raz hag ar Glesker

Eur wech ar glesker hag ar raz
Da gombati a gomansaz,
En rouantelez ar mare
E oa ar brezel entreze.
Er blenen gaer euz an arbrad
Eo e oe roet ar gombad ;
Kombati rent hep koll alan
Gant lansou groet euz a vroan
Rust e oe 'r c'hrog a beb koste.
Kalz a nerz hag ajillite,
Pep hini ane a zonzje
Ebarz er joa en divije
Ma chomje gantan an enor
Da vean goneet ar viktor.
Doffet er giz-se gant ar boan
Eul lapous hanvet ar Milan
A bakaz an daou gombatant
N'eur leina gante excellant.

Moral

*Nep plou bennag en em fouro
En disput hag en prosejo
Privilech, kalite, disput
Evel ma ra kalz euz an dud
A renko lakaat evez mad
Petramant o deo kalonad.
Mar bent eun neubeud diaviz
Ar Milan a vo ar justis.*

*Hag ar re a ro o welet
A laro mad dei a zo groet.*

29

Ar C'hi hag an Danvad

Eur c'hi deuz e volonte vad,
Dirag ar blei a damall an danvad :
Tri hectolitr ed, emezan,
A renk d'in-me an danvad-man.
An danvad oa dizanaoudek
Er pezh en devoa goulennet
Mes ar blei o veza prezant
E roaz e gonsantamant.
An danvad a zigaree
Da zont da bea he zle.
Ar c'hi en galv dirag ar juj,
Neuze e teuaz da refuz
Ne glean netra, emezan,
En doare ebed d'ar c'hi-ma.
Ar blei en tu gantan a oa
N'en deo ket just d'in e bea
Eur bromese a ve forset
Ne die ket a vea heuliet.

Moral

*Ar proverb a lavar evelhen :
Ar fors n'en deuz ket a lezen.
An otorite tremenet
En obligasion seset.
Tromplezon ha floudiach
A verit ar memeuz partach
Ha, mar be posubl, rustoc'h fod
Evid beza brasoc'h o lod.*

30

Ar C'hi hag ar Skeud

Eur c'hi a neuie manifik
Hag en e c'heno eur pezh kig

Deuz an heol o vea skler
E vele e skeud er rivier
Komans a ra en em zikour
Da dapout ar skeud-ze en dour
C'hoari a ra partout an dro,
Digerri a ra e c'heno
En dour an tam-ze a roulaz,
Ha netra gantan na chomaz.
Neuze o veza estonet
Hag hen chomet eno mantret
O velet kollet e vevans
Asamblez gant e esperans.
A-benn eun neubeut goude-ze
E spered o tond adarre,
Hag e lavaraz dre e c'harz
Heman a zo bet eun taolskarz.
O ma karjen bea bet fur
Da zerc'hel ar pezh em boa sur
E oa chomet ganen enn dra
Ha breman na velan netra
Bet ez on meurbed diaviz
Hag am euz gret eur goall zotis.

Moral

*Ar sans gwirion demeurez ar fabl
A ro d'emp aviz profitabl
Da veza sobr ha prudent
Ra da lakat hor zantimant
Da ober solid reglenno
Evit brida hon dezirio,
Ne gollfemp ar pezh a zo zur
O klask traou en avantur.*

31

Al Leon hag al Loened all

Al leon, an danvad ha re all
A eure eun akord gwechall

Kement a dapent er chas
 A vije commun entreze.
 Pa oant o vale dre ar vro
 Hag int o tapout eur c'haro.
 Neuze hep nemeur a langach
 E oe komanset ar partach.
 Pa oa groet al lodenno
 Hervez ar c'hondisiono
 Al leon, evel an nopla
 A deu da gemer da genta
 Neuze e reaz eur iudaden
 Hag e lavaraz evellen :
 Homan, emezan, a zo din
 Hag honnez eo ma hini
 Dre ma zon an excellanta
 Hag ive ar galloudusa ;
 Hag eben ive am bezo,
 Groet em euz muia d'ar c'haro.

Moral

*Mar konsorties gant re vras
 Ez out zur mad da veza voaz,
 Er profit al loden vthan
 Hag an hini vraz er boan,
 Mez gant ar re so eveldout
 Eur memeuz droet o peso tout.*

32 Al Labourer hag ar Serpant

Eul labourer en he zouar
 (Ne oa ket an amzer klouar),
 En touez an erc'h a oa koueet
 A gav eun ær quasi frimet
 Digas a ra anei ganthan
 Evit e lakat da doman.
 Pa oe laket en tal an tan,
 En em gav adare buhan

Abarz eur pennad goude-ze
 O kaou dezhi e re dome,
 E kommanz da vulumi
 Kement a oa ebarz en ti.
 Al labourer a gomze braz
 Ha tolio magnifik a vaz,
 A gommanz ober he glem
 En eur gomz outhi evellen :
 Te a c'heuz c'hoant me vel erfad
 Da renta droug el lec'h ar vad
 Me a vel avoalc'h brema ze
 E c'heuz c'hoant lemel ar vue
 A dra zur digant an hini
 Hen deuz saveteet da hini.

Moral

*Sell da biou a ri plijadur
 Pe en em drompl't a dra zur,
 Rag kalz pa e po evithet groet,
 En em implijo 'n hec'h enep.*

Al Leon hag al Loened all

Al louarn, an azen hag al leon ive
 A ieaz da chaseal asamblez dre er c'hontre.
 Kalz a brovizion a oa ganthei tapet
 Al Leon a gommandaz ma vijent lodennet
 An azen oc'h ober da bep hini loden
 Mes al leon a reaz neuze eur iudaden
 Ma krogaz en azen, raktal he ziframaz
 Hag ar garg neuze d'al louarn oe roet
 Gant amloc'h a skiant d'al leon lak ar muan
 Ha dezhan he unan kaziament netra.
 Penaoz, eme al leon, ez out kenkoulz disket ?
 Henez zur, emezan, hen deuz va c'helennet.
 En eur zellet outhan hag o tistrei en dro
 E tiskouez d'al leon korf an azen maro.

*Euruz an nep a zisk divar goust ar re all
Da gemeret skiant d'en em denn euz ar fall.*

34 An Azen drouk-kontant

An azen drouk-kontant, euz he vestr jardiner
Da rei dean eun all e pede Jupiter
Jupiter a sonjas donet d'hen selaoui
O rei da vestr dezhan eur gwir hoder pri.
Mez rustoc'h e oa sammet euz a draou an ti ze
Da gavet Jupiter e tistroaz are.
Evit he supplia da rei dousoc'h dezhan.
Mes Jupiter na rea nemet c'hoarzin ganthan
An azen koulskoufle a supplie bepred
N'he helle ket tremen, rei d'ezhan a oa red.
Eur c'hivijer dezhan neuze a oe roet
Prestik awalc'h goude p'hen deuz hen anveet :
Oh me zo mizerabl ebarz en kement zo
Ha ne ven ket kontant james euz va aotro
Er wech ma oun kouezet ze a welan serten
En daouarn an hini a rasko ma c'hroc'hen.

*Allez ec'h aru o chanj an traou presant
Gant an traou nerez goassoc'h diezamant.*

35 An hini goz hag he mitizien

En zervij unan goz e oa meur a vatez
Hag o devoa ganthi eur c'houstat goall diez
Rag pa gane ar c'hog a oa ebarz an ti
E vijent galvet holl ha groet d'ei difuni
Araog ma vije deiz da ober o labour
Ordinal hep paouez evel ma red an dour.
Int o veza skuizet gant kement a dregas
A eure e brosez d'ar c'hog hag hen mougas
O veza konkluet ec'h helljent goude-ze
Kousket gant plijadur ken a vije kreizde.
An esperanz kaer-ze en em gavaz treiset
Rag maro ar c'hog kez p'e devoa gouvezet

E komansaz tempesti hag outhi eur min koz
Hag e save anei zoken da hanter-noz.

*Meur a hini o klask evita eun droug bras
A goue varnel eun all hag a ro mad a noaz.*

36 An Ec'hoeder hag e re vihan

Eun ec'hoeder a oa e neiz en touez an ed
Ma komand d'ar n'intin, araog mont da glask boued,
D'e vugale kompren pegoulz e teuje 'r mestr
Evit troc'ha an ed da gomans gant e est.
Pa zistroaz ar vam euz an abardae
E lavaraz d'ezhi trist braz he bugale ;
Demeuz a douez an ed eo poent d'eomp diloja
Klasket eo 'n amezeien evit dond d'e droc'ha
Hi a respontaz d'ei : n'euz c'hoaz danjer ebed
An deiz warlerc'h are e oant goal drubillet.
Pedet eo ar vignoned evid dond da vedi
Hi dei a respontaz : bet bepred dizoursi.
Mes an drede gouech pa he deuz hi klevet
An aotro hag e vab o devoa koukluet
Da zont en deiz varlerc'h gant filjer en etat.
Neuze emezhi ma brema ar c'houlz da guitat.
Minion, amezeien me n'am euz ket doujet
Manifik e welent penaoz ne zeujent ket.
An Aotro hag e vab n'eo ket ar memez tra,
Pa eo gwir eo outhi ec'h apparchant an dra.

*Kazi holl lezorek var affero re all
Ha dre o zreina re ez ia an traou da fall
Mar gellet hoc'h unan eo ar zurra labour
Ober hoc'h affero hep kaout den d'ho sikour.*

37 Ar Paizant hag eur C'holle

Eur serten paizant en devoa eur c'holle
Ha juji anean eneb giz ne c'helle
Dre ma oa eun den fur o sonjal ober gwell
D'e lakat kalz dousoc'h e troc'haz e gerniel.

M'hen stag euz an arar, ne oa ket euz ar c'har
 Ma vije o rual pell dimeuz he ziou c'har.
 Neuze gant kalz a vall e krog en e ara
 Pa oa disposet mad hag kempenet pep tra
 Gwinkel a hell brema kement a ma karo
 Bridet eo he gerniel ha pell he ivino,
 Hag ec'h hellan laret em euz assuranz vraz,
 Mes euf pennad goude petra a c'hoarvezaz ?
 Ar c'holle a gavan, gant e dreid o skrapat
 He benn hag he c'heno a ramplissas da vad.

*Meur a hint a zo ken diez da dreti
 Dre arl na dre avis ne heller menaji.
 Bivriken pljadur a'ho po ebarz er bed
 Mar deo gant ar sort ze ez oc'h en em staget.*

38 An Oc'h gouez hag ar Paisant

Eun oc'h gouez oa o freza ed da eur paisant
 Pa welaz anezhan ne oa ket re gontant
 Ma tol ganthan he fals euz a dre he zaouarn
 Tostik awalc'h d'he benn e troc'haz eur skouarn,
 Ha pa zeaz da welet hag hen a zeuje ken
 Hen tapaz adare hag e troc'haz eben.
 Mes an drede gouech ma hen deuz he gavet
 Ec'h c'hellaz dont a ben evit he gemeret.
 He batron protectour hag he vinion brasa
 A bed gant he amezeien da zonet da leina
 Mes pa oe dispennet da ober eur banked
 Ne zeblante beza enghan tam kalon ebet.
 Ar mestr dre gement-se fachet hag en kolez
 A gommans skandalet ha blam he geginer.
 Ar paisant neuze a lavar: Ma fatron
 Ar pemoc'h diot-ze n'hen deuz ket a galon
 Ma hen dije kalon hen dije komprenet
 E koustfe dezhan kalz dont aliez d'am ed.
 O klevet kement ma an holl dud er banked
 A varve o c'hoarzin gant ar baisanted.

*Kalz zo dimeuz an dud ken lach ha didalve
 Ken a heller doueti mar deuz kalon ennet.*

39 Eun Ijen hag eur C'holle

Eun ijen koz meurbet oajet a veur a vla
 Hag a vije bemdez o treina an ara.
 He amezek kolle er blassen o peuri
 A vije ordinal dimeuz he insulti,
 Hag e tisprije kalz fortun an hini koz
 En em vante beva dizoursi en repos.
 Ne anavez na ieo, na memeuz liammo
 Atao en liberte, dibreder he gernio,
 Egile oa uzet ha difesson he c'houg
 Hen oa blevet brao ha ned ha koant partout,
 Bleo egile a oa krosuz ha parpouillek
 Hag hep hen respeti hen anve skantennek.
 Neuze an hini koz ne lavaras netra
 Mes pa welas goude he gas da zistruja.
 Neuze en doare ma hen deveus goulennet
 Gant amzer dizoursi pelec'h out te kasset ?
 Assurans dibreder ne zervich ket kalz gwell
 Akizitet ec'h euz kaout d'az penn ar vouc'hel
 Gwelloc'h eo kas ar c'har hag an ara en dro
 Vit bea dizoursi kunduet d'ar maro.

*Araog kundui mad er bed ma ar vue
 Eo red bea vijilant ha labouret bemde,
 Rag an dud dilikat hag ive didalve
 Kement a sonj dei a apparchant outhet
 A nebeudo bihan a eil divar hon zro,
 Hep bea oc'h entente o laret kenavo.*

40 Eur Roue hag ar Marmouzien

Eur roue en Ejipt a gavas eur voien
 Da ziski da zanzal eun toulat marmouzien

A douez an holl loened nemerthei ne oa ken
Da dosta da figur ha da fesson an den.
Nag a c'heulje gwelloc'h e holl fals oberiou
O klask ober ive tont e holl fesoniou.
Evel m'o deuz disket an art hag an dansal
E rent an dansou tro kenkouz evel ar bal
O vea gwisket kaer dimeuz a bourpr pinvik
E c'hoarient o rol evelse manifik
Ma oe eur pennad mad ar spektael en vog
Farsussoc'h da welet ne gave ket ar bobl.
Ken a deu eur farser a douez ar zelerien
Da hada an diskord etouez an danserien
En doare ma e reaz da lakat an drubuil
Tenna eun toullat kraon kuzet en he c'hrubuil
Hag e sklapas anei a dol var ar blasen
Neuze e oe kemesk en touez an danserien
Ar marmouzien raktal ar c'hraon p' ho deuz gwelet
Zonerien ha dansou holl ho deuz dilezet
Ebarz en eun instand dimeuz a zanserien
E tistrojent adare da vea marmouzien
Abalamour d'ar c'hraon ez ent d'en em bilat
Da en em difframa, da freza ho dillad.
Ar re a oa prezant pa weljont kement ma
En em lakeaz a unan da c'hoarzin da daga.
Dre ar fablen skler mad omp holl avertisset
Evit bea kear bras gant ar Fortun gwisket
Hon furnez hon zostis a chom er memez tra
Ebarz en hon natur ne ve chanchet netra

41 Ar Besketerien

Serten pesketerien ho devoa bet tapet
Eun toulladik bihan demeuz a Dortued
Goude ho lodenni ne oant ket suffizant
Da rei dei da leina ken a vijent kontant
Euz an doue Mercur no doa kals a joa
Ma ez ejont d'he bedi evit dont da leina
Mercur a gomprenaz o welet kement-ze
E pedent anean nompas dre charite

Evit kaout digantan eun debri excellent
E refus mont ganthei pa wel ho zantimant
Hag e c'hordrenas dei ma teujent oc'h unan
Da zibri ho fesked po devoa bet ar boan.

*Bea zo kals a dud pa vent en em fouret
Da ober serten traou hep bea komprenet
Mes pa welont goude e ve stard an danjer
Int kontant euz re-all da antren en asfer.*

42 Ar Vran hag ar Bleizi

Ar vran dre 'r meneiou a heulie ar bleizi
Da c'houlen digantei eul loden euz o frei
Rag dre an holl amzer e oant en em heuliet
Er memez sosiete hep bea gwech manket :
Neuze e oe kaset adrenv gant ar bleizi
Ne heuille ken anei nemet vit an dibri
Ha neubeutoc'h kig blei ma vije bet lazet
'Vel al loened-all ne dije esperniet.

*Ar pez a reomp ne dle ket
Ordinal bea komprenet,
Mes gant pesort intansion
E ra kement-se ar galon.*

TAOLEN

Pajennou

D'al lenner	2
1. — An Azen hag ar Marc'h	3
2. — An Trompiller.	3
3. — Al Labourer hag ar Chas.	4
4. — An Aegl hag al Louarnez.	5
5. — Ar C'higer hag ar C'hi.	5
6. — Ar Pesk bihan hag ar Pesketer.	6
7. — Ar Paun hag al Lapoused.	7
8. — An Avarisius hag an Avius	7
9. — Al Louarn hag ar Rezin	8
10. — Ar Serpant hag al Linv	9
11. — Ar Pesked hag ar Bilik friterez	9
12. — Eur C'hi divar ar meaz ha Chas kear	10
13. — An Azen hag ar Marc'h	10
14. — Eur Goaz hag he Beruken	11
15. — Ar Paisant hag ar Fortun	11
16. — Ar Charreter hag Herkul	12
17. — Eur C'hi hag eul Leon	12
18. — Ar C'hog hag ar Mean prisius	13
19. — Ar Paisant hag ar Rivier	14
20. — An Tempest.	15

21. — Eur vreg hag eun den prudant	15
22. — Eur vreg iaouank	16
23. — Ar Raz hag ar Sparfel	16
24. — Ar C'had hag al Louarn.	17
25. — Al Leon hag ar Raned	17
26. — An Ermit hag ar Zoudard	17
27. — Ar Bleiz hag an Danvad.	18
28. — Ar Raz hag ar Glesker	19
29. — Ar C'hi hag an Danvad	20
30. — Ar C'hi hag ar Skeud.	20
31. — Al Leon hag al Loened all	21
32. — Al Labourer hag ar Serpant	22
33. — Al Louarn, an Azen hag al Leon	23
34. — An Azen Drouk-Kontant	24
35. — An hini Goz hag he Miltizien	24
36. — An Ec'hoeder hag ar re Vihan	25
37. — Ar Paisant hag eur C'holle.	25
38. — An Oc'h Gouez hag ar Paisant	26
39. — Eun Ijen hag eur C'holle	27
40. — Eur Roue hag ar Marmousien	27
41. — Ar Besketerien	28
42. — Ar Vran hag ar Bleizi	29
Taolen	30

Fablennou
Troet euz a Latin en Brezounek

GANT
G. RICOU
(EIL LODEN)

Euz a 43 da 89
Priz: Daou wennek

KERAEZ
MOULLEREZ AR BOBL
→ 1910 ←

The right page of the book's cover, enclosed in a decorative border. It contains the title "Fablennou" in a large serif font, followed by the subtitle "Troet euz a Latin en Brezounek". Below this, the author's name "G. RICOU" is printed in a bold serif font, with "(EIL LODEN)" underneath. The price "Priz: Daou wennek" is listed. A central illustration of a harp is shown. At the bottom, the publisher's information "KERAEZ MOULLEREZ AR BOBL" and the year "1910" are printed, flanked by decorative arrows.

D'al lenner,

Leorlennadur (1)

FABLENNOU RICOU, kenta loden (2), euz 1 da 42. Priz : 2 wennek e ti G. Ar C'hoat, Tremel.

Guillom RICOU, tad koz an Aotrou Ar C'hoat, a oa ganet en Tremel, er bloavez 1778. Karout a reaz kalz skriva brezonek, ha lezet en deuz var e lerc'h eur bern fablennoù troet euz a latin en brezonek.

Hen zo bet *Lafontaine* Breiz-Izel.

E vab-bihan a neuz great moulla eun leorik gant eun toullad euz ar Fablennoù diembann-ze ; tri pe bevar leorik a vo ganto pa vo echu ar moull.

Goulenn al loden 1 digant an Aotrou AR C'HOAT, Tremel, (Bro Dreger).

(1) Tennet euz kazeten vrezounek *AR VRO*, miz C'houerveur 1910, moulet hep miz en Keraez (Finister).

(2) Houma eo an *EIL LODEN* euz a 43 da 89.

43 Ar wezen Bin hag ar Sitrouillezen

Tost d'eur wezen bin, sitrouillez oe hadet
 Ar wen a oa bras he brankou digoret,
 Ar sitrouillezen ive dre voien ar glao braz,
 Pa oa dous an amzer prest awalc'h a gresk az,
 Ma komans neuze beza odasius,
 Da hasten he brankou, effronted, gloriüs.
 Dija e oa piniët da dapout ar brankou
 Hag e pake anei kenkoulz hag an deiliou.
 Amploc'h oa he deiliou, skleroc'h he bokejou,
 Glasoc'h e oa ive, brasoc'h hec'h avalou,
 Gant eur vanite vraz, karget a insolans,
 En em c'hoëzaz d'ar pin hag e reaz he bombans.
 Gwelet a rez, emezhi, pegement oun dreist out,
 Glasoc'h eo va deiliou ha glasoc'h evidout,
 Ha ne vezo ket pell me zavo dreist da veg.
 Ar wen bin gant ze ne oa tam estonei,
 Pa oa oajet, prudant hag euz eun nerz ken braz,
 O welet hec'h insolans, evelhen e laraz :
 Me em euz groet aman kalz a c'hoanvejou,
 Meur a zevez tomder hag kalz a hanveziou,
 Kalz kalamiteou em euz me bet vanjet,
 Koulskoude oun dissi, hep kaout netra manket,
 Mës te ar c'henta skorn a gollo da odas,
 Gantan ez aio da zeiliou hag holl da liou c'hlas.

*Gant eun tamik bihan a dra
 Ne gleez ket en em c'hoëza.*

44 Ar Goukoug hag ar Sparfel

Eur goukoug evelen goapeet gant ar sparfel,
 A gorf e oaint egal hag a liou ken henvel,
 Ha dre lezoregez ha neubed a spered.
 Kentoc'h preñved douar e devoa evid boed,
 El lec'h kig dous ha mad, euz al lapoused-all,
 Oa ar boed exelant bras a rea e ordinal.

Eun nebeud deziou goude-ze,
 Eur paisant euz ar c'hontre
 Hen devoa tapet ar sparfel
 Hag hen krougaz en tour huel,
 Evit sponta an holl re-all.
 Ha diskoez e oa eul laër fal,
 Abalamour d'e bichoned ;
 Rag kals anei hen devoa debret.
 Pa wel ar goukoug kement-ma,
 E tosta da laret d'ezan :
 Gweloc'h vije bet d'id, va minion, emezhi,
 Chaseal ar preñved ha gant peoc'h o dibri,
 Evit ze oa c'hoantat kig al lapoused-all
 Ha servijout brema da sponta ar c'hanail.

*Ar fablen a ziskoe eo eñrusoc'h ar re
 Pere a ve kontant gant ar pez a zo dei,
 O bue ve en assurans hep kaout peril ebed
 Ha jouissa en peoc'h hep kaout nep sort morc'hed.
 Mez ar re a c'hoanta kaout madou ar re-all
 En em lak en riskl da denna offer fall.*

45 Ar C'had hag al Louarn

Ar c'had en em veule da vea preferet,
 En tu-hont d'al louarn, buanoc'h da redek,
 E zreid oa buanoc'h, lejerisoc'h en hent.
 Al louarn a laraz, o kaout eun tamik fent :
 Ha me a zo ar gwella en ijin a spered,
 Me oar trompla ar chas ha te a ve tapet.

*Evit kaout nerz ha korf hag ive buander
 An ijin o zremen, en tu-all an hanter.*

46 Eur Prezeger

Eur serten den santel a gomansaz prezeg
 Da eun den oajet mad, ma vije goal reglet,

O tont da zilezel e bec'hejou minion
A rea kalz euz a noaz d'ezan en pep feson,
Me zento' tad santel, eme an hini koz,
Euz hoc'h avis devot rag gout a ran ar goz,
An euvrou a Venus n'he dint ket diouzin
Rag bean impudik biken ken ne hellin.

*Kalz a dud n'en deo ket balamour da Zoue,
Nag evit ar vertu e chanchont a vue
Hogen aon rag ar voan, ha pa na hellont ket
Kaout galloud da ober o fec'hejou kuzet.*

47 Eul Labourer-douar hag eur Bard

Eul Labourer-douar eat da gomz euz eur Bard,
Vit pehini hen doa aliez poaniet stard,
A gavas ar pikol-ma en touez eur bern levrio;
Eno oa e-unan hep den-all var e dro,
Ma c'houlennas outan: «Ne gavet ket diez
Beva hoc'h unan hep kaout kompagnunez?
— Ma unan, emezan, ez on en em gavet,
Aboe maz out-te aze em zi-me antreet.»

*Pa vent en touez levriou, ar re a zo disket,
Groet gant an dud savant a zo bet var ar bed
E kevont da zonzal, da gompren pep asfer,
Ne vent ket oc'h unan nemet gant Ian Gwer.*

48 Eur Bleiz en kroc'hen eun danvad

Eur bleiz gwisket gant kroc'hen eun danvad,
En em fouraz ive ganthei en eur bagad,
Unan bennag anezei bemde a iea gantan.
Ar pastor pa hellas anveout kement-man,

A grougas anezan euz eur wezen uhel,
Evit e rekompans da lonka an avel
Gant ar bastored-all pa oe interrojet,
'Vit petra en doa an danvad-ze krouget:
Ar c'hroc'hen, emezan, a welet zo danvad.
He euvrou a zo bleiz deuz a galite vad.

*An dud er memes tra n'hen deo ket o dillad
Mez o euvrou a ra anaout hag int a zo mad
Rag kalz zo euz a dud o kaout habit denved
Hoc'hi mor a zo fall hag e vefet bleied.*

49 Eun tad hag e vab

He dad d'eun den iaouank, karget euz a visso
A bede anezan dre galz euz a gomzo,
Ma tilesje ar c'hiz demeure visso du
Hag esse dont da gemer an hent euz ar vertu
Ze a roje d'ezan kalz a brospérité
Ha beza enoret gant holl dud ar c'hontre.
He vab neuze d'ean a laraz:
Sarmon d'in-me da ze, a zo inutil bras,
Meur a bredikator em meuz-me bet klevet,
Gant hent ar vertuziou kalz gwell evit ma red,
Ken neubeud goude kent, enep feson na giz,
Ne heuillin o c'homzou, na kemer o avis.

*An den a zo malin ha fall dre e natur,
N'en em chancho biken gant avis an dud fur.*

50 Eur Maout hag eun Taro

Eur serten maout tourter a ouie mad e gann,
Ne gave ket e bar entouez loened ar gloan,

Ken kaled oa e benn, ma renke ar maouted-all,
Rouza divar e hent gant kalz dimeuz a vall.
Pa ne gave pelloc'h nep danvad var ar plas
Da zonet d'e ziarogi na da rei d'ezan fas,
E benn savet ken uhel gant kalz a viktoario,
Ma kredas issita d'ar gombat an taro.
Mes ar c'henta renkontr o skei gant ar c'holle,
Gant ar strons euz an tol, e tistrinkaz adren.
Rentet kazi maro en deveuz lavaret :
O pebeuz eur zotis petra em euz-me groet ?
Dont da egasi eun enebour ken nerzus,
Krouet gant an natur kalz muioc'h galloudus.

*O klask affer euz an dud nerzus
E vezer zot hag ourgoullus.*

51 Ar C'hezeg o vont da redek

Evel kalz a gezek en em gave er rond,
Da ober redadek, akoutret kaër vid mond,
Nemed unan hepken a oa akoutret fall,
Dic'hallout d'ar gombat ma c'hoarze ar re-all.
Rag kredi a rea d'ei, pa ne oa ket dipet,
Ar viktoar var hennez a vije eazet meurbet.
Mez pa oa deut ar c'houlz ha diskleriet ar poent,
Gant son an trompillo evit lampat en hent,
E teujont da welet pegement o zremene
An hini a oapeet buanoc'h evitei.
Rag o veza lezet pell var e lerc'h ar re-all,
Ar Palm a zeu gantan d'o diski eur vech all.

*N'eo ket euz an habit e ve an den jujet
Mez euz e dalant, e labour hag ive e spered.*

52

Al Leon

Pa c'hoantaz al Leon ober unvaniez
An holl loened-all en e gompagnunez,
A fellez d'ei raktal beza e vinioned
Dre c'hoantou, goulennou hen devoa goulennet,
Euz o dispriza holl, ar pen-moc'h seulamant
Hen choas da gamalad oa ket e zantimant.

*Ne glasket ket, emezan, karante ar re
Euz an eil eur d'egile ho lezo dibourve.*

53

Eur Fubuen

En koulz ar goan, e oa eur fubuen
Dale de berissa gant naon ha ienien,
Eat da gaout ar gwenan da bedi anei,
Da rei boued ha lojeiz a c'houlennet outhei.
Deomp emezhi an traou ze ma roet
Ar muzik d'ho pugale holl a vezo disket.
Allas ni gar gwelloc'h a respontas unan
Diski d'am bugale ma micher ma-unan,
Da gonservi anhei dimeuz ar perillo,
A zo gant ar famin ha bea dizolo.

*Aller mad omp dre aze
Evit diski d'hor bugale.
Eur richer da stucall anei
Euz a famin ha pourente.*

54

Al Leon, roue al Loened

Al Leon, roue al loened pevar zroadek,
Pa gleie kombati euz an holl lapoused

Ha lakat urz er c'han kouls ha deuz en formi,
 De gaout e teu an ours evid interroji,
 An azen didalve petra a zerviche ?
 Nag euz ar c'had aounik ar profit a vije
 Da vea o galvet gant ar zoudarded all,
 Da gaout fizians ennei ne oa ket da zonzal.
 An azen, emezan, da drompilla vo mad,
 Evid ankouraji ar re-all d'ar gombat,
 Ha da ambasadour pa eo buhan a droad.
 N'hon deuz hini ebet gwelloc'h evid ar c'had..

*N'hen deuz nikun er bed a ve ken m'prizabl
 N'he hell evid eun dra bea demp profitabl.*

55 Eun digemerer Truajou

Eun digemerer truajou,
 Goude pillla kals a vadou,
 Da restitui kondaonet
 An arc'hant hen devoa laeret,
 Ma oa kulvanek ha trist bras,
 Unan euz ar bobl a laras :
 An tenzorier ma d'an arc'hant
 Euz ar merc'hed hanvel patant
 D'ar c'hous ha poent ma konsevant
 Volupte bras a ziskouezont,
 Pa ve kistion da renta,
 E ve eur boan an horrupla.

*Arabet pillla nag e nep giz l'erez
 Rag pa vo ret renta e vo tristidigez.*

56 An Avar hag e denzor

Eun avarisius p'hen devoa dastumet,
 Eun toullad bras a aour en e gichen berniet,

Gwelet e oa red mervel ha lezel e arc'hant,
 En eur plas ne oa ket, hervez e zantimant.
 Pa oa prest da vervel e komande digas,
 E sac'had bras a aour, dirazan var ar plas,
 Evit interroji ha goulen dioutan,
 Petra servich mad a vije groet gantan ?
 Da heritourien fur a respontaz ar zac'h,
 A raio uzach vad, ne dalfe ket e nac'h,
 Da skoejou dastumet, gant c'houezen ha poanio,
 A vezo holl fontet en Bordel ar friko.
 Ha gant an diaoulrien a zalc'ho da ine,
 Ebarz en tourmantchou hed an eternite.

*Zot bras eo labouret en profit ar re all
 Hag en em renta an unan ebarz n'eur stad fall.*

57

Eur Pelerin

Eun den o vea eur wech bet en pelerinach,
 Ha pa oa distroet d'ar ger euz he veach,
 En touez kalz a draou mad hag a vaillantizou,
 A vante groet ganthan, dre holl en kals broiou,
 Hag e vombanse dei an holl Rodianned,
 Er gombat da redek hen devoa tremenet,
 Hag evit testeni euz ar pezh a lare,
 Rodiannet presant, da desto a glaske.
 Oh ! Oh ! eme unan euz an asistanted,
 Mar d'eo gwir, ma den mad, ar pezh a leveret
 Evit petra kemer testo,
 En em zervij euz da ardo.
 Setu ama Rodianned,
 Deuz pa girri d'ar redadek.

*An den a zo ennhan gwir berfectionnou
 N'hen deuz ket a ezom d'oc'h emban dre gomzou*

58 Eur gazez hag eur paotr iaouank

D'ez eur serten kazez a oa batisset koant,
 Pehini a rea joa hag holl gontantamant,
 Euz a eur paotr iaouank, ma supplie Vénus,
 Da chanj anezhi en plac'h, hag e vije eüruz,
 Dre d'eur, an doueez dimeuz ar paotr iaouank,
 Ma reaz euz ar c'haz eur plac'hik excellant
 Gant ar form gaer anezhi ar paotr iaouank deuet
 Ma sonj az he c'hemer da vea he bried,
 Mes Venus o c'hoantat hag hi a oa asur
 Pa oa c'h anchet he c'horf esead he natur
 A losk e ul logoden en o zouez da redek,
 Hag hi hep kaout sonj euz he c'hambra eured.
 Na deuz kement hini a oa eno prezant
 A zao deuz he gwele da redek dre ar gampr
 Var lerc'h al logoden ma hellje he zapout
 He devo a zantimant evit he dibri tout.
 Mes Venus indiniet pa welaz kement-ma
 A ziga saz anezhi ar re form kenta.

*An dud zo fall ha selerat
 O chanj kondiston ha stad.
 A evro ne chanjfon, biken
 Entre ma pado o c'hroc'hen.*

Eun den hag eur c'hi

Eur serten den a oa bet taget gant eur c'hi,
 E vit beza iac'het a glask meur a hini,
 Kaout a eure unan, ha p'ben deuz anveet,
 Kalite he c'houli, hen deuz dezhan laret:
 Bez zur, emezhan ma den mad,
 Ma ec'h euz c'hoant da wellaat,
 Eo did kemer eun tam bara,
 En goad da c'houli he drempa,

Ha teurel anean d'ar c'hi,
 Hen deuz kontamet da c'houli.
 Oh mar gran-ze emezhan, e vezin eun den fur
 Hag adaleg brema ec'h hellin beza zur,
 Em bezo meritet d'an holl chas euz a gear,
 Da zont da gemeret eun tamik euz ma ler.

*D'an dud divalo ha fall rei benefiso bras,
 Oc'h animo d'an droug a refont goaz euz goaz.*

60

An Toun hag an Daufin

Ar pesk demeuz ar mor a zo hanvet Toun,
 Da rekour e vue a raonie a feson.
 An Daufin var he lerc'h, mar galje he dapout,
 Oa intansionnet mad d'he dremen dre he c'houg,
 Dre ar bres, ar spouren, gant eur roc'h e skoaz,
 Gant ar choq euz an taol, da vervel e choumaz,
 An Daufin var he lerc'h ne eure ket gwelloc'h,
 Gant muioc'h euz a nerz e skoaz gant ar roc'h,
 An Toun pa remerkaz anezhan, o vervel,
 Ar maro emezhan n'eo ket din ken kruel,
 Pa welan an hini a zo kaoz d'am maro.
 O rankout koulz ha me, ober an hent garo.

*Gant eur spered joaus e ve
 E toug an den kalamite
 Pa welont goaz dieszamant
 D'ar re ve bet kaoz d'ho zourmant.*

61

Eur Pelerin ha Jupiter

O kommans eun hent hir, eur vech eur pelerin,
 A reaz da Jupiter eur veu hag a oa din,

Euz ar pezh a gavje oc'h ober he veac'h,
An hanter a roje d'ean, evit partaj,
Mes o vea kavet eat en hent eur pennat.
A graon alamandez hag a balm eur sac'hat,
Ha palm hag alamandez anei holl ho debras.
Ar vein hag an holl blusk ar re-ze a lezas ;
Evit dont goude-ze, var eur serten aoter,
D'ho c'hoifr gant reverans d'an aotrou Jupiter.
Bea oc'h euz aze vel m'am boa prometet,
Diabarz, diaveaz ar pezh em euz kavet.

*An Avarisius gant desir d'an arc'hant
Da filoudi 'n douevu zoken, hen deve c'hoant.*

62 Ar Marechal hag e gi

Eur serten marechal hag hen devoa eur c'hi,
A rea an dibreder hag a oa dizoursi,
Enpad ma labourer, dre art, e houarn ru,
Ar c'hi a ziskouize a gouske kontinu.
Mez pa zea da zibri, e save en eun taol
Evit dastum kement a ve dindan an daol.
Pe e vijent eskern, pe traou-all er giz-se,
Ne zalee nemeur hep kriniat anezei.
Ar marechal, o welet, a laraz evelhen :
D'it-te, loen miserabl, ne oun petra rafen,
Entre ma ven gant ma houarn, o ruia, o pillat,
E kouskez kontinu aze dibreder mad,
Ragtal pa gomansan da remui ma dent,
E savez en eun taol da filostet en hent.

*An dud re didalve hag a choum da gousket
Ha dre labour re-all a renk beza bevet
Dre ar fablen-ma a zo blamel.*

63 Eur plac'h koz hag eur medeusin

Eur plac'h koz he doa poan daoulagad,
Pa glask eur medeusin a ra outhan marc'had,
Eur serten som arc'hant dezhan oa prometet
Gant ar gondision ma vijent dei gwelleet.
Mes ma na vije ket iac'heet he daoulagad,
N'hen divije netra a oa divizet mad.
Bep gwech ar medeusin, o vonet d'he fansi,
A zigase ganthan eun dra demeuz he zi,
Da zaoulagad ar plac'h e oe gwelleet eta.
Mes ebarz en he zi, pa ne wele netra,
Demeuz ar medeusin, hi a nac'h ar boan,
Kaer hen devoa goulenn, ne ro zebant na van.
Abalamour da ze, galvet en jujamant,
Ne zianzavaz ket an akomodamant.
Hogen beza iac'heet euz ar boan daoulagad,
Ne brouve ket awalc'h e vije iac'heet mad,
Evelhen a laraz : d'ar c'houlz ha ma oan dall,
He welen dre ma zi kalz meubl, ha traou all,
Ha breman pa welan evel m'hen deuz laret,
Ne remerkan netra em zi a ve choumet.

*An dud d'an avaristed awalc'h pa n'em reont
A enep dei oc'h unan aliez ez eont.*

64 Eur Vulez hag e zad

Eur vulez a oa bevet gant kalz a eiz,
Ar vinioni, an orgouil a leuniaz c'houek anei,
Hag outhi oc'h unan, neuze en em vantas,
Ma zad a oa eur marc'h hag a oa buhan bras,

Da ober redadek buan horrupl e oa.
Ha me a zo hanval outan ar memeuz tra.
Abarz eur pennadik goude, ec'h erruaz
E oa red d'ar vulez redek entre allas,
Pa oa o finisa, o redek kontantet.
Sivoas d'in miserabl e devez lavaret :
Donet da bretanti e oan merc'h da eur marc'h
Eun azen oa ma zad, a welan sklear awalc'h.

*Tud zot er brosperte n'en em anveont ket
Gant an adversite int a ve distroet.*

65 Ar C'hi hag ar Bleiz

A ziaveaz ar porz, eat ar c'hi da gousk et,
Ar Bleiz a eruaz buan d'he gemeret,
Evel m'hen devoa c'hoant da laza a nezhan,
Ar c'hi, da c'houl quartier, a laraz er giz man :
Evel a welez bleiz, ne c'hoanta ket brema,
Kemer true ouzin ha lez hep ma laza.
Gwelet a rez erfad ez oun moan ha tano,
Ha treud dreist ordinal, hanval euz an Anko.
Ma mestr a dle ober zur er c'henta deiou,
Eur banket a eured hag e vezo friko,
Ha ma kerez gortoz c'hoaz, eun tamik hirroc'h,
Goude dibri boued mad me a vezo lartoc'h.
Ar bleiz o kaout fianz ebarz er c'homzou-ze,
A iezaz c'hoaz ar c'hi da gaout he liberte.
Eur maread goude, ar bleiz o klask ar c'hi,
A welaz anezhan kousket ebarz an ti.
A zao dirag ar porz hen devez he c'halvet,
Evit ober ar pez hen devoa prometet.
Ar c'hi euz e oapat a laraz dean pront :
Oh oh, bleiz, emezhan, manket out var da gont.

Pa vezin eur vech all dirag ar porz kousket
N'am lez ket da larda davantaj en eured.

*An den fur pen em denn demenz ar pirillo
Ordinal goude-ze outhei e tiwallo.*

66 Ar Chaseer hag ar Glujar

Ar chaseer phe deuz eur glujar kemeret,
Hi oc'h huanadi, d'ean he deuz laret :
Lez ganen ma bue, kemer truez ouzin,
Me zigasso d'az kaout kalz euz a c'hlujuri.
D'ei al lapouseter a respontaz a dreuz :
Mar dout er greden-ze ec'h euz groet eur sonj kleuz,
O tont da brometi trahissa minioned,
Goasoc'h maro a ze ec'h euz-te meritet.

*O klask koll an dud all dre filoudiachou
E kouezer meur a wech ebarz er perillou.*

67 Eun Den hag eur C'hoanen

Ordinal ar c'hoanen zo kustum da lampat,
Pozet var droad eun den, p'hini bikaz da vad,
O veza drougkontant dimeuz he fikaden,
Entre he vizied, e tapaz ar c'hoanen,
O sonjal he frika entre he ivino,
Mes lampat a eure buan euz he c'hrifo,

Ma kommansas krial ha laret evelhen :
Oh ma doue Herkul, mest an dorfedourien,
Perag ne oac'h presant var ar plas o welet,
An noaz hag ar revin hen deuz ar c'hoanen great?

*Kement ma a ziskouez n'eo ket gant traou bihan
Na gant traou dister ne delont ket ar boan.
Mes an danjer a risk en kreiz ar pirillou
Eo implori sikour digant an doueou.*

68

Ar Raned

Diou demeuz ar raned er palud, o peuri
Dizec'het gant an hanv, red mad he abandoni,
Evit klask eur plas all, hen dije guel feson,
E kavjont var ho hent eur puns hag a oa don.
Pa welljont anean, unan a lar d'he ben
Diskennomp er puns ma, ne vemp malevrus ken,
Mes hi a respontaz mar deomp er puns-ze,
Ma tizec'hfe an dour, penaoz dont a lesse.

*Ne dileer antren en netra
Hep konsideri da genta
Dre bez sort doare ec'h halfer
En em denn er meaz an asfer.*

69

Eur C'hi hag eur C'hog

Entre eur c'hi hag eur c'hog, oa groet sosiete,
Da vea asamblez dre ar vro o vale,

Ar c'hog, da abardae, a nije var eur wen,
Var eur brank da gluji da repozi he benn.
Ar c'hi, tost d'an dreujen, hen deuz choazet he blas,
Da gousket a rodol, eno he c'hourvezaz,
Ar c'hog pa oe he gouls, a zavaz en he za,
Ma strakaz he ziouaskel ha komans da gana.
Al louarn o tostat hen devez lavaret :
O klevet ac'hanout, me zo rejouisset,
Ha mar karfez disken ec'h hellez beza zur,
E rafez evidoun muioc'h a blijadur,
Pa oa oc'h alia anean da zisken,
E tifunaz ar porzier kousket euz an dreujen
Pa sonje nebeuta varnean e lampaz,
Ne oa ket pell ar c'hi, buan hen diframas

*O klask dre finesse noazout d'ar re vihan,
Pa aru unan bras a ra calmi ar boan.*

70

Al Leon hag an Ours

Al leon hag an ours, o vale asambles,
A gavaz, var o hent, loen bihan eun eyez,
Ma savaz entrezei kombat divar he benn,
Ken a oant eru fall ha manket o c'halen.
Kouezet da ziskouiza, unan en peb koste,
Hag ar c'haro vihan gourvezet entrezei.
Al louarn o tremen, hag ennhei komprenet,
Ar c'haro a laeraz buhan ha divar red,
Mont ac'hane gantan hep ober komplimant,
Pa ne hellont sevel ne oant ket re gontant,
Allaz maleüruz omp ho devez lavaret
En profit al louarn, eo hon deuz labourat.

*Darn o deuz kals a boan bemde o labourat,
En profit ar re-all, e ront o holl rad.*

71 Eun den gouez hag eul Louarn

Var eur serten gouezen, eun den gouez azezet
Evit lemma e zent evel ma oe dleet,
Al louarn a c'houlén digañtan ar rezon
D'ean da ober-ze. ne oa ket ar sezon.
Perag hep nesessite, mont da lemma he zent,
Ma farse d'hen goapat hag e kemere fent.
Mes hen a respontaz, ne ran ket hep sujet,
Er peril ha danjer pa vin en em gavet
Ne vo ket a amzer da brepari an dent,
D'o implija ervad eo e vezo ar poent.

*A eneb d'an danjer e kleomp ordinal
Bea preparet mad evit en em diwal.*

72 An Ec'hoeder

An ec'hoeder el las, a wele truezuz,
Allas mezan, me zo eul lapous malevrus,
Neo ket aour nag arc'hant divar goust den ebet
Na netra prisius n'em euz me kemeret,
Eun nebeudik bihan a c'hreunennou guiniz,
A zo kaos d'am maro hag a ra ma supliz.

*Dre ze meur a hint evit profit bihan
En em four en danjer da gaout kalz a boan.*

73 Ar Heyez

Eun heyez a oa born, tost d'ar mor o peuri,
A zeuaz da sonjal ha da gonsideri,
Lakat he lagad mad, euz an douar da drei,
Rag ar chasseerien a helje noazout dei.
Egile euz ar mor, hep difianz ebet,
Evit euz an tu ze, ne vije ket tapet.
Serten navigerien, o tremen dre eno,
A zeuaz da sonjal he fikat gant flecho.
Ma kkommansaz neuze da ober eur c'haon bras,
Euz al lec'h ma touje, n'he devoa ket a noaz
An tu na sonje ket a zigasse ar goal,
Hep beza komprenet kaout ezom da zivoal.

*Ar pezh a sonjomp noazussa
A ve allez utilla,
Hag an treou a gavomp mad
A ro ar goassa kalonad.*

74 Eun Heyez hag eul Leon

Eun heyez, o tec'hal araog chaseerien,
A gavaz eur c'havarn hag ennan oc'h antren,
Mes en gwele eul leon, o vea bet fouret,
Ebarz en eun instant gantan oa kemeret,
Ha pa oa o vervel, e lare er gis-man :
Siouaz d'in ma unan ! Malevrus oun breman,
Mont kuit dirag an dud, bea delibere
Gant eul leon ar c'hrisa eo ez on difframet.

*Kalz s dud oc'h espern an danjeriou bihan,
Da redeg d'ar re vras, e lakeont o foan.*

75

Eur Morian

Eun den goude prena eun Ethiopian,
Ganemp ni er vro man, a c'halver morian,
O kredi teue he liou euz he lezorregez,
Deuz he neglijans vras hag euz he hudurnez,
Pere hen devoa bet en amzer dremenet,
Neuze pa oa ganthan en he di digaset.
E kommans d'he drempa d'he walc'hi en pep giz,
D'hen renta net ha gwen n'hen devoa ken avis.
Da chanj dean he liou, netra na broflitaz
Nemet poaniou ha klenvet d'ezhan e zigasaz.

*An natur a choümo bepret
En doare ma eo anjandret.*

76 Eur C'hounif hag eur Gwennili

Eur c'hounif en disput dimeuz eur gwennili,
Var ar gaerder a gorf, euz en em rezoni,
Ar c'hounif, o respont d'ean e deuz laret:
Eun tam refleksion mar kerez kemeret,
Da goantiri en hanv a ve fleurisset mad,
Mez er goanv memez va hini me a bad.

*An dekorans a gorf da badout ar pella
A dleer da istim da vea ar gwella.*

77

Ar Sorserez

Eur sorserez vras he devoa prometet,
He dije an holl goler divin aretet,

Hag o perseveri, ebarz en hec'h etat.
E tennje diouthi eur c'hounidegez vad.
Abalamour da ze, eurre a damallaz,
Deuz a impiete he varni a brouaz,
Pa oa groet he frosez ha ganthei kondaonet,
Ez eent da gas anei da veza destrujet.
Unan a lavaraz pa wel he c'hundui,
Te pehini a helle repous ar gasoni,
Euz a goler Doue ez poa bet prometet,
Da chanch avis an dud n'ec'h euz galloud ebet.

*Da ober traou bras kalz a bromet buan,
Hep galloud ober zoken ar re vihan.*

78

Ar C'helien hag ar Mel

Mel a oa skuliet ebarz en eur selier,
D'hen dibri, ar c'helien a zeu a bep kartier,
Mes o zreid, o staga, ne hellent ket nijal,
Ha prest da etouffi o devoa affer fail.
Ma lavarent neuze: o ped truez ouzomp
Evit eun tamik boued allaz e perisomp.

*Meur a hini glouton gant e re gorfadou
A ve kirteh d'o mizer ha da galz klenvejou.*

79

Al Laëron hag eur C'hog

Al laëron, o vea en eun ti antreet,
Netra nemert eur c'hog ennan ne oe kavet.
Po devoa he dapet hag eat gantan d'ar gear,
Ha kistion d'he laza, e c'houlenne kartier.
En eul lavaret d'ei, e oa util er vro,
Da zifuni en noz, an dud d'o labourio,

Mez int a laravaz : abalamour da ze,
Ec'h euz miritet mad e kolfez da vue,
Rag oc'h intourdia anei evel ma reaz,
Ne hellomp ket trankil kaout an tu d'o laeraz.

*An dud fall ha kontrol a ve ebarz er vro,
A glask noazout d'ar re a ve mad o evvro.*

80 Ar Vran hag ar Serpant

Ar vran o kaout ezom dimeuz eun tam boued,
Eur serpant oc'h heolia e devez remerket,
Hag o tremen var nij, anezan a zavaz ;
Hen o tistrei e benn hep true e flemmaz.
Ar vran oc'h evesat e vije red mervel,
A laraz er giz-ma : pebeuz affer kontrel,
O mev zo miserabl, o vea bet kavet
Eur seurt gonidegez e deuz ma feriset.

*An hini a laka e vuez en danjer
Evit kaout tenzorjou a ra fall e affer.*

81 Ar Gedon hag an Aegled

Gwechall ar gedon o devoa eur brezel,
A enep an aegled, ma teujont da c'hervel
Al lern evit sikour euz oc'h adversourien ;
Mes int a respontaz, o laret evelhen :
Dont da rei zikour d'eoc'h, ni na ententomp ket,
Anez gout piou oc'h, ha piou a gombatet.

*An nep a gonsorti gant an dud diassur
A vepris e-unan e joa e bljadur.*

82 Eun Azen hag eur Vran

Var eun azen kiniet, en eur prad o peuri,
Eur vran a ziskennas da bikat e c'houli.
An azen a vleuje o tripal gant ar boan,
Ma helje kaout an tu da chanj a blas d'ar vran.
Mez ar paotr azen, pell, o welet kement-man
Joatiz bras ha kontant evit c'hoarzin gantan.
Ar bleiz en eur dremen pen deuz han gwelet,
Mizerikord neuze hen devez lavaret :
Piou ne dennfe venjans a eun dra ken indin,
Mes an den-ma a gav en deuz lec'h da c'hoarzin.

*Dre gement ma oa sklear hanveet an den fall,
Euz hen gwelet joauz var mateurjou re all.*

83 Ar Goulm

Gant ar sec'hed eur goulm o vea alteret,
Eun tu en eun daolen, p'he devez bet gwelet
Eul lom dour dipeniet da welet ken fasil.
Gant nerz en em daolaz, o kredi e oa gwir,
Hep kompren en netra hag beza sonjet,
O skei gant an daolen re stard e oa bleset ;
Rag o vea ganthi torret he diou askel,
E kouezaz d'an douar, hep gallout mont a bell,
Unan, dimeuz ar re a oa eno prezant,
A dapaz krog enhi hep ober kompliment.

*Meur a hini a la gant rejouissanso
Evit en em fourra ebarz en affero,
Hep beza komprenet ar feson anezei,
D'en em goll o unan eo e servijont d'ei.*

84 Ar Gwennili hag ar Genviden

Pa oa euz ar gwennili facht ar-genviden
 Abalamour d'he bara, o tapout ar c'hellien,
 E stinias he rouedou d'ean en kreiz an hent,
 Evit pa vije tapet, foura ennan skient.
 Ar gwennili, var nij, a savaz holl en aer,
 Kenkouls ar wiaden evel ar gwiader.
 Neuze hen devez komprenet,
 E vije souden achuet,
 Pa wel pegeit dimeuz ar gear,
 E oa eet da zec'ha he lear.
 Just eo d'in anduri, neuze a lavaraz.
 Gant nijerien vunud, em be re a dregas
 Dont da sonjal tapout loened ken puissant,
 Ez eo red lavaret, n'em euz ket a skiant.

*A eneb brasoc'h
 Vo red bea kreoc'h
 Ha bea furoc'h
 Rag tapet e vefoc'h.*

85 An Azen hag al Leue

Eun azen hag eul leue, en eur prad o peuri,
 E klevent tambourin an troupou inimi
 Ma kreded e oant tost da gemeret anei,
 Neuze d'he gamaled e lavaras al leue :
 Va c'hompanion, deomp kuit buhan,
 Rag anez zur hor bezo poan,
 Mar g'eru an inimiet,
 E vomp laket da Esklavet.
 Kea kuit te pa gari, eme an azen, d'ar gear,
 Me ne renkin dougen, netra mert va faner,

Mes te pa vi tapet, gant an inimiet,
 A vo lazet ganthei, evid beza debret,
 D'an ezen n'hen deuz fors pelec'h fourra ho fenn,
 Ar mameuz sam ho devo, ordinal da zougen.

*Dre ar fablen eo aliet,
 Ne dte ket an domistiked
 Kaout kalz a geun o chanj mestro,
 Ar mameuz labour ho devo.
 Choaz marteze eur mestr neve
 A vo gwell evit egile.*

86 Eul Louarn hag ar Merc'hed

Al louarn, o tremen tost da eur serten kaer,
 A wel kalz a verc'hed a oa o tibri ier,
 Pere a oa ive lard hag ouspen rostet mad,
 Sioul en em regalont evelse dilikat.
 Outhei o vea dizoet,
 Evelhen hen deuz lavaret :
 Pegement a glemmou hag a harzadek chas,
 Ma karfen-me ober eun dra a ve ken goas
 Evel oc'h eus-hu groet aze,
 Ne vefen ket lezet da vale !
 Eur serten hini goz d'ezan a respontaz :
 Loen bossen omezhi te zo iffrontet bras,
 Ni, ar pez a zo deomp, a zebr gant plijadur,
 Mes te a zo eul laer, dre ze out diassur.

*Neo ket permetet deomp, a siskoe ar fablen
 Implija an traou a bere n'omp ket perc'hen.*

87 Eun den hag he Gabonned

Eur serten den, o kaout kalz euz a Gabonned,
 Da larda en eur meür ganthan e oant bevet.
 Holl e oant maget mad, nemert unan hepken,
 He vreudeur-hen goape, o laret-treudassen !
 Ar perc'hen, o kleout reseo aotroune bras,
 Neuze d'ar c'heginer, evelhen a laras ;
 Hen doa c'hoant rei dei eur banket er gwella,
 Poazet euz ar c'hegi ar re a oa larta,
 Ar re gorpulanta. O klevet kement-se,
 A oa trist ho fassou hag en em afflije.
 Gwel eo beza, emei, treud evel an askorn,
 Evit bea laket da rosta en eur forn.

*Ar fahlen-ma zo groet da gonsoli 'r beorten
 Zuroc'h eo ho bue vit re an dud a voien.*

88 An Treust hag an Oc'hen

Eun treust a dill en em glemme,
 Euz an-oc'hen hen charree.
 M'em boa soan ac'hanoc'h, pell amzer o pevet,
 O rei d'eoc'h ma deillou, gwella ma meuz gallet ;
 Hag o havan ingratt hag euz eur galon frank,
 Treina ho magerez dre ar vein hag ar fank.
 An oc'hen a'respont d'ho zro,
 Hon c'hlem hag hon huanadou,
 Hor ber alan hag hon arzo
 Gant pehini ez omp broudet,
 A ziskouez eazet da welet,
 N'hen deo ket hor bolonte vad,
 Mes hor pikat a rear d'ar goad.
 Pa gomprenas e oant forset,
 An treust hen deuz ho fardonet.

*Kement-ma a ziskouez ne dleer ket sacha,
 Euz ar re ve forset, n'eo ket int ar goassa.*

89 Ar Gwez eün hag an hini gam

Kalz a wez a greske en eur memeus plasenn,
 Flour hag eün hep bosso hag huel braz ho fenn,
 Nemert unan hep ken hag a oa divallo,
 Tort ha kam, ha bossek hag a blusken garo.
 Dre ar rezon ma oa striz, diform, simpl ha fall,
 E oa dei en mepriz, da oapat, da farsall.

Mes an Aotrou euz ar plas-ze,
 A sonj ober eun ti neve,
 Hag a gomandas troc'ha tout
 An holl wez a oa euz he c'hout,
 Nemert an hiri droug formet,
 Honnez d'ean ne blije ket,
 Gant an aoun na vije rentet
 He di nevez mez he welet.

P'ho gwelas an diform, gourveet var ar plas
 Dei he unan neuze velhen a lavaras :
 N'ean em glemmin morse ac'hanout te natur
 D'am bea groet diform, paz oun muioc'h assur.
 Evit nen deo ar re all, gant formou grasius,
 Pere a ve kirriek dei da vea malevrus.

*Ne gleomp ket kemer re a d'istidig'z
 Da vea drouk formet pa ne vemp ket dies
 Rag bea a ve kals gant ho c'horfou groet mad
 Tapet en plegennou ne vent ket euz o grad.*

TAOLEN

Pajennou

D'al lenner	35
43 — Ar wen Bin hag ar sitrouillezen	36
44 — Ar Goukoug hag ar Sparfel	36
45 — Ar C'had hag al Louarn	37
46 — Eur Prezeger	37
47 — Eul Labourer-douar hag eur Bard	38
48 — Eur Bleiz en kroc'hen eun danvad	38
49 — Eun Tad hag he vab.	39
50 — Eur maout hag eun taro	39
51 — Ar c'hezeg o vont da redeg	40
52 — Al Leon	41
53 — Eur Fubuen.	41
54 — Al Leon, roue al Loened	41
55 — Eun Digemerer truajou.	42
56 — An Avar hag he densor.	42
57 — Eur Pelerin	43
58 — Eur gazez hag eur paotr iaouank	44
59 — Eun den hag eur c'hi	44
60 — An Toun hag an Daufin	45
61 — Eur Pelerin ha Jupiter	45
62 — Ar Marechal hag he gi	46
63 — Eur plac'h koz hag eur medeusin	47
64 — Eur Vulez hag he zad	47
65 — Ar C'hi hag ar Bleiz	48
66 — Ar Chasseer hag ar Glujar.	49
67 — Eun Den hag eur C'hoanen.	49

68 — Ar Raned.	50
69 — Eur C'hi hag eur C'hog	50
70 — Al Leon hag an Ours.	51
71 — Eun Den gouez hag eul Louarn	52
72 — An E'choeder	52
73 — An Heyez.	53
74 — Eun Heyez hag eul Leon	53
75 — Eur Morian	54
76 — Eur C'hounif hag eur Gwennilli.	54
77 — Ar Sorserez	54
78 — Ar C'hellien hag ar Mel.	55
79 — Al Laëron hag eur C'hog	55
80 — Ar Vran hag ar Serpant	56
81 — Ar Gedon hag an Aegl	56
82 — Eun Azen hag eur Vran	57
83 — Eur Goulm	57
84 — Ar Gwennilli hag ar Genviden	58
85 — An Azen hag al Leue	58
86 — Eul Louarn hag ar Merc'hed	59
87 — Eun Den hag e Gabonned	60
88 — An Treust hag an Oc'hen	60
89 — Ar Gwez eon hag an hini gam	61
Taolen.	62

Fablennou
Troet euz a Latin en Brezonek
GANT
G. RICOU
(TREDE LODEN)
Euz a 90 da 126
Priz: Daou wennek

KERAËZ
MOULLEREZ AR BOBL
→ 1910 ←

D'al Lenner,

Fablennou Ricou kenta loden (2) euz a unan da 42, priz : 2 wennek e ti G. Ar C'hoat, Tremel.

Guillom Ricou, tad koz Aotrou Ar C'hoat, a oa ganet en Tremel, er bloavez 1778. Karout a reaz kalz skriva brezonek ha lezet en deuz var e lerc'h eur bern fablennou troet euz a latin en brezonek.

Hen zo bet Lafontaine Breiz-Izel

He vab bihan hen deuz groet moulla eul leorik gant eun toullad euz ar Fablennou diembann-ze.

Tri pe bevar leorik a vo ganto, pa vo echu ar moull. Goulen al lodengenta 1 da 42 hag an eilved loden 42 da 89 digant A. Ar C'hoat, Tremel (Bro Dreger).

(1) Tennet euz kazeten vrezounek *Ar Vro*, miz c'houerveur 1910, moulet bep miz en Keraez (Achu an Douar).

(2) Houma eo an drede loden, euz a 90 da 126.

90 An Azen, ar Marmous hag ar Go

Eun azen a rea he glemmo
En defot n'hen devoa kernio,
Hag ar marmous a oa jenet,
Rag hep lost e oa tremenet.
Paotred, eme ar go, n'hoc'h ket a rezon vad,
Pa welet ac'hanoun privet a zaoulagad.

*Ar fablen-ma a reprezant
Ar re pere euz ho stad ne vent james kontant
Mez ma karfent en malheuriou ar re all
E kaofent kalz er vro euz ho re dishenval.*

91 An Avar hanvet Ambasadour

Eur serten den a var, gant he bobl choazet
En form ambasadour, da eur gaer oe kasset,
Gwernisset a voien, akoutret a fesson,
Evit represanti henor he nasion.
Ne oa nag aour, nag arc'hant a vampe var he dro.
Evid rei da anaout ar galloud euz he vro,
Holl trompillerien kear, sonerien ar muzik,
En em breparaz holl d'hen reseo manifik,
Gant peb a instrument o kana en tenor
O sonjal profita euz an den a enor.
Mes hen a lavaraz : ne oa ket ar sezon,
D'en em rejouissa en nep giz na feson,
Hen devoa eur c'haoun braz kalz a dristidigez,
He vam a oa maro, ze hen lake diez.
Neuze e tec'hjont holl, trist braz euz he brezans,
O welet hep netra, kollet hoc'h esperans.
Eur minion a dosta outhan,
Evel ma klevaz kement-man
Evid galloud he gonsoli
En he c'hlae'har ha melkoni.
Pegeit zo, hen deuz goulennet,
Maz eo ho mam-hu desedet ?

Kazi daou-ugent vloa zo,
Ma eo tremenet dre 'r maro.
Pa ententaz he vinion, eun dromplezon ken fin,
Sonjet gant an avar, e tage o c'hoarzin.

*An den avar atao a dro e santimant
D'ober pep filoudiach, vit konsero he arc'hant.*

92 An den farsus hag eur C'hardinal

Eun den farsus a iea, joauz ha kordial,
Da welet he vinion choazet da Gardinal,
Mont a reaz d'he gavet, karget dimeuz a joa,
Var he zinite vras d'en em rejouissa.
Hen c'houezet gant ar gloar ha karget a enor,
Euz he vinion, n'hen doa ken tam memor.
An disterra tam sonj euz an amzer dremenet,
Euz a belec'h ha piou oa n'hen doa ken sonj ebet.
Egile, dre ma oa eun den'pront da farsal,
A zistroaz en dro hag a laraz raktal :
Eun drue vras em euz, o welet ac'hanout
Ha dimeuz an holl dud pere zo evelout,
Rag p'ho deve gallet sevel,
Da eun dinite ken huel,
A-boan eo d'ei beza piniet,
Ar gwelet koulz hag ar c'hleved
Hag ive an holl sanso all,
A droont holl er c'hoste dall,
Hag o minioned kenta tout
Na brizont pelloc'h anveout.

*An dud a ve plaset en kargo a enor,
Ho minioned kenta a vi euz ho memor,
Hag a ve ganthet disprijet,
Ar fablen ma ra he welet.*

93 Eun imprudent hag eur baotrez

Var eun den imprudent, dek vloa ha tri-ugent
A dremenaz dreist-han, hep ma kavaz an hent,

Da gemeret eur plac'h, n'hen doa ket a brez,
Ma kemeraz neuze, evit groeg, eur baotrez.
Pa welaz oa dic'halloud d'ober he zeveriou,
N'em lakaez da laret d'ar re oa var he dro,
Oh pegen foll em euz, ma bue disposet,
Pa hellen dimezi tremen hep bea groet.

*Dre 'r fablen ma ec'h aller
Ober pep tra en he amzer.*

94 Ar Big hag an Egl

Ar big digant an egl, roue al iapoused,
A c'houle ma vije, en he di resevet,
En touez he vinioned hag he zervicherien,
Dleet oa d'ezan ive beza euz ho banden,
Kaer a oa a gorf ha gwisket excellent,
Anaout mad ar c'hoziou ha buhan da bariant.
Kement-se a rajen, a respontaz an egl,
Anez ma toujan kalz ar barbill euz da veg,
Rag kement vije groet dindan ma zoenno,
Dre da varbillerez, a redfe holl dre 'r vro.

*An dud a deodo lem da droc'ha en daou du
A laka er vro holl, ar gwen da dret en du.*

95 Ar Paisant hag an tan-gwal

Eur serten paisant o oa paour malevros,
Ze n'hen harze ket, ma oa atao farsus,
Zoken en kreiz ar boan hag ar c'halamite,
D'he galite joaus, enep gis ne vanke.
O welet eun devez, krog an tan en he di,
Ne helle ket en herzel da zevi.

Implijet he c'halloud da essa he vouga,
He holl boan ha zoursi na zervijent netra.
Pa oa choumet batet da gompren en tan gwal,
F. remerkaz eur raz hag a iea kuit gant mal,
Sortiet euz he di, o welet an danjer,
Pa dosta ar maro, holl en em endrammer,
Ar paizant, he goll holl a ankouezas
Evit redek buhan da gorija ar raz.
Pa oa euz he zapout, da deurel en tan gwal,
E laraz neuze d'ezhi, o ingratt aneveal,
Te a choume ganen, pa oan er blijadur,
Mes brema e welan ac'hanout diassur,
Pa welez ar Fortun chenchet ebarz ma zi
Hep rei netra da c'hout, ec'h eaz en kevridi.

*Ar fablen-ma a ra gwelet
Ne ve ket gicir vinioned
Ar re a choum var ho tro
Ouzoc'h ar fortun pa c'hoarzo
Pa welfont anei trubuillet
E lorfont ho gouk o redek.*

96 Ar Mestr hag he vevel

O serviji eun den hag hen devoa moien,
Eur spered goustadik ha gorrek da gompren.
He vestr a oa kustum evit hen dipita
Roue an diodien ec'h anve anezan,
Hen euz ar c'homzou-ze aliez koleret,
Rebec'h eur memeuz tra d'he vestr hen deuz sonjet,
En em distrei outhan e laraz evelhen :
Me a garje bea roue an diodien,

Var ar bed en antier, ma far na vijen ket,
Rag varnout te vel var re all em bije komandet.

*Ar bed zo holl leun a zodlen
Evel ma lavar d'eomp ar fablen.*

97 Eun Intanvez hag hec'h amezegez

Eun intanvez pinvik, gant hec'h amezegez,
Pa oa o koseal, a laraz eun devez :
En em gave jenet ha montet diez bras,
Mar boa he madelez pourvei dei eur goaz.
Ne oa ket dre zotis, na dre ar vinioni,
An dra-ze ne oa ket dimeuz he fantazi ;
Mes evit abalamour he holl voien hepken,
Ma hellje o c'honserv dimeuz ar billerien.
Ar plac'h fur oc'h anaout finess an intanvez
A brometaz klask dezhi pa oa en dienez.
Abarz nebeut goude, e lavaraz dezhi,
Kavet em euz eun den hervez ho fantazi.
Eun den fur ha prudant da c'houarn da voien,
Jentil, koant ha terrupl, mestr ar venajerien,
Na biken n'az pezo dioutan bugale,
Rag te ne garfes ket kavet eur sort sklabe,
An intanvez neuze a respont d'an drot :
Kea te kuit da bourmen gant eur pried ken zod,
Evid gant minioni ha ne ven ket diot,
E vank d'in koulskoude ive kavet eun dra
Evit hon akordi pa gomansfomp facha.

*N'en deuz eured ebet evurus dre ar vro
Mar deuz mank a alc'hoec'h entre ar priejo.*

98 Ar Soudard hag ar Marc'h

P'hen doe eur zoudard eur marc'h
 Hag a oa kaer ha mad awalc'h,
 E prenaz unan-all adare,
 Hep bea koulz hag egile.
 Kement-ze ne ampeche ket,
 Ne vije gwell ganthan bevet,
 An hini divea, d'egile a laraz :
 Perag e teu ar mestr da gaout kement a c'hras,
 Ebarz em c'henver me ha da zispin muioc'h
 Evid a ro d'id-te — ha te kalz vaillantoc'h.
 En kaerded, nag en nerz ken nebeut buanded,
 Ne hellan ket beza ouzit komparet.
 Ordinal, emezhan, naturel eo d'ar penn
 Euz an treo nevez an den a zo laouen.

*Karet a ra an dud alao an traon nevez,
 Hag e vefent disteroc'h e voint choazet ganthet.*

99 Eur Wouiz hag eur C'hi

Ar wouiz a jakesse, o sonjal ober mez
 Da eur c'hi a heulie he vestr demeurez ar c'hoez,
 O vransellat he benn hag ive filostat,
 Evit diskouez d'he vestr kalz a volonte vad
 Hag en despet da ze aliez ve pilet,
 Evid diski an art da dapout lapoused,
 Skandalel ha chasset dean he ziousskouarn,
 Evit planta ennhan penaos en em c'houarn,
 Da behini ar c'hi hen deveuz respontet :
 Te ne gomprennez ket, infam loen insanset,

Pegement a brofit em euz an taolio
 Pegement euz a c'hras hag a vadelezo
 Dre ze kig dous ha mad dimeuz a c'hlujuri
 Koulz ha deuz ar c'hoaliet me em euz da zibri.

*Ne gleer ket facha skourjezet gant ar mestr
 Pa ve en hon frofit e kemer inter-st.*

100 Eun treust hag an Oc'hen

Eun treust a charreet a laraz evelhen :
 O kaout e oant gorrek e c'hourdrouz an oc'hen
 Buhan didalveerien, it buhan ha redet.
 Eur bec'hik skanv awalc'h eo heman a roulet.
 Goap a rez ac'hanomp, d'ezhan a respontchont :
 Na ouzout ket ar boan a zeuo var da gont.
 Ni a vo dizammet, souden dimeuz ar bec'h.
 Mez te a vo diframmet, neuze ez pezo nec'h.
 An treust a zeuaz trist ha ne sonjaz ken mui,
 Injuria 'n oc'hen na dont d'hoc'h egazi.

*N'eo ket mad insulti den er golamite
 Gallout a hellomp koueza en goasoc'h etle.*

101 Ar Pabor

Eul lapous Pabor hanvet
 Gant eur bugel interrojet,
 Maget ganthan delisius,
 Gant eur boued dous ha grasius,

Pa oe eat er-mæz he gawed,
Distrei ennhi n'he c'houlle ket.
Evit ma hellin emezhan,
Hervez ma zantimant bevan
Ha nan hervez da hini,
Rag ne vin biken dizoursi,

*Ar vue lipr demeurez an den
An holl delizou a dremen.*

Eured an Egl

Da eured an egl oe pedet
Kazi tout an holl lapoused.
Indiniet oe ho zantimant
Hag hoc'h imoriou droug kontant,
O welet oa an Eostik bail
Eo a breferet d'ar re-all.
Abalamour he gurunen,
A rea eun dekor var he benn,
Hag e ziou askel ho djou,
Ornet a blun a veur a liou,
D'an ampoent ma ve ordinal,
En touez an teil louz o rual.

*Aman e weler ar zolis,
Euz an nep he deuz ar c'hiz,
Da istim gicell ar wishamant.
Hag ar form bras a baramant
Evit na reont ar gundu,
Ar moral mad hag ar vertu.*

Ar Marc'h hag an Oc'h

Deuz eur marc'h armet mad, o voned d'ar brezel,
E komprens ennhan, e tremen eur porc'hel

Diskiant, emezhan, da betra ez eaz di ?
Er brezel marteze da vue a golli
Ar marc'h neuze outhan a zistroaz,
Hag er giz-ma d'ezhan neuze e lavaraz :
Te o vea lardet en touez ar fank ar pri,
Ne reaz netra a vad da c'hounid meulodi
Ar gontel az lamo krenn divar an douar.
Ma maro-me a vo guernisset euz a c'hloar.

*Honestoc'h eo mervel gant treou enorabl.
Evid n'hen deo mervel mezus ha miserabl.*

Jupiter hag al loened

Pa zeuaz Jupiter, evid gouarn ar bed,
Ar goulen a gariant a roe d'al loened,
Neuze ar velfeden, diouthan a c'houllas,
Gallout dougen he zi, pa c'hoantaje chanj plas.
Gant Jupiter e oe neuze interrojet
Perag e c'houlenne eun hevelep souet.
Pehini a vije d'ei skuizus ha morzus bras,
En amzer da zonet he dije outhan kas.
Goel eo ganen, emezhi, perpetuellamant
Dougen eur beac'h pouner, et leac'h m'am bezo
Evid n'en deo tremen ne helfen ket difen, [c'hoant,
Euz an droug a rafe d'in an amezeien.

*An amezelen fall konsortet deoc'h, a gousto
Red eo ho dilezel, pe kas divar ho tro.*

An Huruson hag an Aer

An huruson, pa oa ar goan o tostet,
A bede an aer wiber dimeuz a galon vad,
Mar boa he madelez da reseo anezhan,
Ebars en he c'havarn, da dremen ar gouanv.
Ar pez a akordas ; an huruson, goude,
A c'hoantae mont aman, a c'hoantae mond aze.

Gant spern an aer wiber a bike en peb plas,
 Gant he c'hostiz neve he doa kalz a dregas.
 Neuze e komprenaz he devoa groet zotis,
 Beza d'an huruson roet he lojeis.
 Dre gomzou brao ha dous e pede anezhan,
 Maz aje el leac'h all, rag evid er plas-ma,
 A zo henk ha bihan da zigemeret daou,
 An eil pe egile, ac'hanomp a ra gaou.
 Ra ielo ac'han eta, eme an huruson,
 An hini nema ket euz e opinion,
 Neuze an aer wiber a zantaz gant dipit
 Ne oa ken dei ar plas hag e sonjas mont kuit.

*Ne gleomp ket digemer en hor c'hompagnunes
 Ar re p'ha deve c'hoant a hell hon c'has er meaz.*

106 Ar Mul hag ar Marc'h

Ar Mul o konsideri, hag o welet patant
 Ar Marc'h bridet en acour ha dipret eklatant,
 Ha kolberet en pourpr, da welet eur ravi,
 Gant han despet da ze e kreuve gant anvi.
 O fourra en he benn e oa ar marc'h eurus,
 O veza dalc'hmad bevet delisius,
 Mes evithao a oa malevrus ordinal,
 Gaat he vanikino, var he gein montet fall,
 Stardet re ha goasket, bemde gant ar zammou,
 Hep reseo a nep tu nikun euz a c'hrasou.
 Eur maread goude e rankontraz ar marc'h,
 O tond euz ar brezel ha goullet awalc'h,
 Eurusoec'h evithan en em sonjas,
 Kalz gwelloc'h eo d'in-me ive, a lavaras,
 Beza bemde c'houlou gant eul labour galet,
 Ha kaout eur boued komun ha zimplamant gwisket
 E vit goude boued mad hag ornet dilikat
 Tostet da eur maro ken kri ha detestabl.

*Ne dleomp ket kaout aci euz roue, na prinsed
 E vit beza pinvik na lorc'hus akoutret,
 Rag ho bue a zo kals muoc'h pirillus.
 D'er beorten eveldomp n'en deo ket danjerus.*

107 Eur pinvik pedet d'eun eured

D'eur banket a eured, eur pinvik gwisket mad,
 Pa barti d'ar vro-all, diouthan eur pennad,
 O veza dianket e kavaz var he hent,
 Eur wennat per put, ne oa ket mad d'he zent,
 Ne finvas ken unan evito bea skaon.
 Koulskoude hen devoa eun tamik mad a naon.
 O kaout kalz a vepriz hag oc'h ober he fae,
 Ec'h aret en he za evid doura outhei.
 En braz oa indiniet, o kemer kalz a fent,
 O presanti d'ezhan eur sort boued var an hent,
 Pa oa gwir ez ea da dostat
 D'eur banket leun dimeuz a friko mad.
 Mes pa oa o vont en hent eun tarrant a gavaz.
 Eur rivier hag a oa kresket gant ar glao braz,
 Hep risk vit he vue, e zramen enep giz,
 Ne helle, ma renkas dont var he giz.
 Mes pa oa o tistrei en doare ze var iun,
 Gwasket gant ar famin, he benn a oa difun,
 Evid gwelet peleac'h kavje eun dra benag,
 E vit terri he naon komans a rea fallat.
 Ma ne gave netra hag hen dezhan ezom.
 Nemet ar beren ze douret gant he zour tom
 Ma renkaz he dibri pa ne gave netra
 A ze a harzas anezhan da sempla

*Na zisprijomp netra a ziskouezer fasil
 Rag n'en deuz netra holl ken dister na ken vit
 A gement ne helfemp da lakaat en usaj
 Ma ne reomp hirie hellomp ober varc'hoaz.*

108 An den klanv hag al lavamant

Dimeuz an Allmagn, eun den pinvidik bras,
Kalz a veudeusined d'hen kavet a zeuaz,
Pa oa klanv, da weiloc'h ne wijent mont biken
El leac'h ma ve ar mel, en foul red ar c'helien.
Unan dimeuz anei a lare oa red mad
Dean kaout lavamant, mar boa he sonj iac'hat,
Pa entent ar c'hlanvour komz euz ar remed-ze,
N'hen doa biskoaz klevet outhan en he vue,
He benn eat en koler euz ar veudeusined,
Kas anei holl kuit hen deuz ragtal urzed
Diskiant e oant holl pa oa he benn dies
Monet d'ar penn-all gant ho medeusineres.

*Defot a akustumans zoken an traou guella
A geve holl garo, ne vent mad da netra.*

109 Ar Besketerien

Pesketerien a oa eat evit pesketa
Bet pell o labouret ha skuis da fatika
Kement gant ar famin hag an displijadur,
En defot tapout netra e oant trist dreist muzur.
P'ho devoa konkluet finissa, dont d'ar gear,
E weljont eur pesk bras o tont gant kalz a ear
Ken redet gant unan all a heulie anezhan
Ma larnas en ho bag da dec'hel diganthan.
An holl besketerien a oa rejouisset,
Ha gant kalz euz a joa oe ganthei kemeret

O veza deud en kear ebarz en eun instant
E werschont anezhan eur som gros a arc'hant.

*Noc'h euz nemert kompren ar fortun a raio
Ar pes ne heller ket dre labour nag ardo.*

110 Eur paour klanv

Eur paour d'an Doueou, pa oe klanv a westas.
Ma iac'hajent anezhan dimeuz he glenved bras
E roje sakrifis dezhei, en berr amzer,
Immoli kant ijen ragtal var hoc'h oter.
An Doueou o c'hoantat,
Approuv hag hen vije mad.
Hen delivras euz he glenved,
N'eur distrei dezhan he iec'hed.
Pa oa rentet iac'h, gantei euz an derien,
Dre ' rezon ma oa paour e vanke an oc'hen.
Eskern a gant ijen hen deveuz dastumet,
Ha dei var an aoter hen deveuz bet offert.
En eun doare charmant dezhei e lavaraz :
Ar pez em boa gwestlet a rentan d'eoc'h gant gras,
An Doueou evit tenna eur vanjans pront
Dre hure en kousket dezhan e leverjont :
Kea prest da vord ar mor ebarz eul leac'h distro
Kant talan deuz a aour a gavi var eun dro.
Pa oa o vont d'ar mor, rejouisset en braz,
Entre daouarn laeron eo zur e kouezaz
Pa oe tapet ganthe hen deveuz ho fedet,
Da lezel da vont kuit hag e vijent paet,
Ha birviken pelloc'h n'he heljont beza paour
Rag ni a raje dei kant talant euz a our.

*Kement ma ziskouez sklear awalc'h ar gaoulat
Ha Doue hag an dud a zispri: ha goapat.*

111 Al Leon hag an Taro

Al Leon o c'heuil eun Taro bras,
Dre dromplezon ha filoutach,
E tostaez eun tamik outhan,
Evit he bedi da goannia.
Ma minion ker hen deuz laret,
Eun danvad em euz bet lazet
Mar plij ganit evit hirie,
E koani assamblez ganen.
Ar c'holle, al leon a heuiiaz,
O welet potouarniou braz,
Ha kalz euz a choudourenno,
A oa preparet holl he dro.
Kaerker nevoa partout sellet,
Ne arrue danvad ebet;
Ma kave e oa diavis,
Hag e tistroaz var he giz.
Al Leon p'hen gwelas o vonet,
A c'houllas outhan ar sujed,
Ar c'holle a respont hep fent,
N'en deo ket hep rezon e kemeran va hent.
An instrumanchou-ze n'int ket vid eun danvad
Da boazet eur c'holle e oant preparet mad.

*Nep zo prudent
Buhan a zant
Ardou ar floudlen
Ha pechou an dreitourien.*

112 Al Leon ha Merc'h eur paisant

Al Leon oa amoureux euz merc'h eur paisant,
Plijout a rea dezhan, serten infinamant,
Evit he c'hemeret santimantet da ze,
E teu da gacut he zad da c'houlen he gonje.
Pa lar ar paisant evid rezon ebet
Na zimeje he verc'h da hini al loened,
Al Leon gant eur zel treuz hag o skrinial he zent
A chans ar paisant hag hen digas d'he hent
A ginnig rei he verc'h d'ezhan en demezi,
He ivinou ha dent mar teuje da sedi.
Kouzanti bo zenna abalamour ar verc'hez
A vije spouronnet ganthei rentet diez.
Dre amourusted vras al Leon a eure ze,
Da gaout ar paisant e teuaz adare.
Evit klevet ganthan hag hen a oa kontant.
Ma choumas da gompren neuze ar paisant.
Ha pa welas al Leon dizarmet euz he zent,
Tennet he ivino e kemeras hep fent
Eur vaz dimeuz ar c'horn evit he frota mad
Ma rankas anduri hep sonj meur a vac'had.

*Mar fiziet en intmed
Easet bras e vejet tromplet.*

113 An daou Gog

Daou gog en em bile da zispud ar blasen,
Da c'hout p'hini anei a lesche an dachen.
An hini da genta a gondue ar ier,
Pa gollas ar gombat a oa trist he affer,
Ma oa oblijet mad da zilezel ar plas,
Gant mez ha konfusion e oa red mond da goach.

Egile en gwirione, boufet gant an enor
A nij var an doen da annons he viktor.
O strakal he ziuaskel, ma vije gwezet,
Kenkoulz hag o kana hen devoa gounezet,
Ar blasen en antier ha kollet egile
Gant fea hag arrogans e touge he drofe,
Entra oa evelse euz en em vombansi
Dre he vouez gragaillet nemert en em vanti,
Setu eun egl en aer a oa o klask eun dra,
D'he bousinet evit rei dezhei da leina,
Gant he ivinou lemm a savas ar c'hog kez,
D'en em vombansi ken n'hen doe ket eun tam eaz.
Egile pa welas d'ezhan chanchet a blas
D'he inimi robust e komansas diskoach
Ha pa oa triumfant e teuas en publik,
Evid gouarn ar ier he-unan pasifik.

*Ar ve en em fi re en ho frosperite
A ve hirriek altes da gaout adversite.*

164 Ar Gwenan ha Jupiter

Ar gwenan mam ha c'hoar en eun serten devez,
Da ober sakrifis d'an doueou a iez.
Me ra oblation eta da Jupiter,
Euz a vel an dousa laket var he aoter.
Dre an donezon-ze, Jovis rejouisset,
A gomand he goulen a vije d'ei roet.
Ar wenanen neuze he Reket a c'houllas,
Doue an doueou, karget dimeuz a c'hras,
Reit d'ho servicherez, an hini a deuo
Evid lipaat ar mel dimeuz ar tolleno

Pa vin fachet outhe da zonet d'ho flemma
Ra zeuint en instant ze buhan da berissa.
Jupiter, o welet e oa eul loen a oad
E oa maro an den a c'houle d'he m'ennad
Awalc'h eo, emezhan, pa po flemmet an den
Hag an drein euz da flem choumet en he groc'hen.
E vo te a varvo pa out bet ken ingrat
D'ober eur sort goulen, ha zoken d'hen c'hoantat,
E po eur maro zur, inutil e vo klemm
Ha rag-se da vue a lakan d'id en flemm.

*O soueti malheur var hon inimied
Altes ve varnomp eo e ve distaol't*

115 Minion ar gwin mad hag ar gwennili

Eun den luxurius, gwir minion d'ar gwin mad,
Hen devoa dispiniet holl heritach he dad.
Ne oa choumet ganthan ken nemert he chupen
Pa wel ar gwennili eru araog he dermen,
Groet ganthan he gomplot e oa eru an hanv,
Euz ar c'henta arc'hant e teuaz da luia
Eur pennadik goude e santas he zotis,
Ar gouanv a zeuaz a neve var he giz,
Ma soufre eur boan vraz, gant ar ienien-ze.
Ar gwennili ive p'hen gwelas adare,
A oa ken marfantet ha dare da vervel.
Lapous fall a lavaraz diavis ha kruel,
Rag te a zo bet kiriek, o vea ken abret,
Da vea te ha me omp daou en em gollet.

*Ar pez ne vez ket great er c'houlz hag en amzer
A zo distil del padout pel hep danjer.*

II6 Ar Gedon hag ar Raned

Pa en em dastumaz ar gedon euz ar vro,
Da ober eur c'hanvou bras var ho c'holl miserio,
Huanadi a reont, rag ho bue a oa
Dreist an holl loened all, euz ar mizerapla.
Abalamour an dud, an Egled hag ar chass,
A glaske ho bue atao euz oc'h ar gas.
Konklui a rejont, e kavent e oa gwel,
Kuitat ar vue man hag eur veach mervel,
Evit ne oa treina eur vuez miserabl,
Da gement a oa prezant an ali a oa mad.
Maz ajent a vanden d'en em veui d'ar stang.
Ma komanjont ober neuze kamejou stank.
Ar Raned oa var ar bord, barz er skang a lampas,
Buan da fons an dour en eur fourjont da goach,
Ar c'had a oa araog pa welas kement se,
A laras d'ar re all : hola choumet aze.
Rak herve a welan eo gwelloc'h chanj setans,
Al loened zo en dour n'ho deus ket gwelloc'h chanj.
Karget int euz a spont hag a dimidite,
Ne gredan ket e vemp aounikoc'h evithei.

*Pa we' ar mizerapl unan all mizeraploc'h
E teu da suporti he vizer ezetoc'h.*

II7 An Avar

Eun avarisius, pa hen devoa gwerzet
He vadou en antier ha beza ereet
Eur fagoden a aour, da hellout konservi,
E toullas an douar evit ec'h enterri,
Hag o paka ganthei evel ma oa dleet
He galon, he ine kouls hag he holl spered,

Ha bemde, o tremen he zaoulagad gant gras,
A oa sklear ha brilliant o sellet euz ar plas.
Eur serten amezek, euz he gonsideri,
A zeuaz da gompren petra oa he zoursi
Hag a doullas ar foz, evit he gemeret,
Hag a lezas ar plas ganthan golonteret.
Eur pennadik goude pa dremeñas eno,
O welet an andret rentet noaz ha goullo
E kommansas krial ha tripal er blasen,
Draila ha lampat, o tenna bleo he benn,
Eun den p'hen deuz gwelet anezhan o wela
Ha bea entetet ar zujet her devoa :
Ne zeu ket emezhan da vea kentristet
Evidout da gaout aour ne rent servich ebet
Kemer eta eur mean evit aour en ho flas,
Ha kred e servijo did da eur memeuz usach,
Var a welan gened na zervich da netra
Rag an aour hag ar vein zo did eur memeuz tra.

*Perc'henni a reomp er bed evit partaj
Ar peñ a implijomp, da ober hon usach
An nemorant goude deomp he apparchantont
D'ar fallente zoken servijout a hellont.*

II8 Merkur hag eur statuer

Merkur, o c'hoantat amaout pesort renomme
A oa diouthan en touez tud ar c'hontre,
Da di eur statuer, e teuas da welet
Chanchet en doare den hep beza hanveet,
Pa welas an imaj demeuz a Jupiter,
E c'houllas pegement a goustje d'ar prener,

Pa glevas pevar livr varnugent a gousto,
E kommansas c'hoarzin na pegement Juno ?
En tuont dar somze a laras egile,
Ma kommansas sellet en dro dezhan are,
Hag a veza gwelet he statue he un an,
Gant vanite enghan e c'houlennas buhan,
Dre ma oa ar c'hannat evit an doueo,
E oa en estim vras gant an holl dud er vro !
Ar perc'hen a laras mar prenet ar re ze,
Henes a roin deoc'h var ar marc'hed goude

*An nep deuz a ourgouil a gemero ar c'hiz
Gant an dud fur er vro a vo distor he briz.*

119 Eun den fur hag he bried

Eun den fur ha frankill, da eur plac'h dimezet
Hag a oa inimi d'an holl domistiked,
Hen o c'hoantat gout hag hi a raje mad,
Gant an domistiket a oa en ti he zad.
Abalamour da ze e klaskas ar fesson,
Dhe c'has da di he zad gant apparans rezon,
Abars eur pennadik d'ar gear pa zistroas,
Penaos e oa eno en ti e c'houlennas,
Ato tud an oc'hen, berjerien an denved,
Ar re ze a oa holl kontrel, hag em enep,
Mes ma greg, emezhan mardoc'h en feson ze,
En haskin euz an dud, a ia euz ar beure,
Evit kass al loened ha choum beteg an noz,
Ha c'hoas ho pa outhei eun tal ridet ha kruz,
Petra hell esperout na sonjal an hini
A vo en pad an deiz ganeoc'h o konversi ?

*Deuz ar bihan ar bras evel se a denner
Euz eun dra a ve skler an teval a*

120 Al Lapouseter

Eul lapouseter, he rouedou a stinias,
Da dapout lapoused kals a voued a hadas,
Mes evit kement se pa oant rassazlet,
O lezas da vont kuit hep tapout hini bet ;
Seblanti rea dezhan, e oa nebeut anei,
Int pa oant rassazi a barti ac'hanne.
Re all a eruaz are evit boueta,
M'ho neglija adare ive ar memeus tra,
O veza observet ordinal evel se,
A gichen ar mintin enhe padas an de,
Re all a erue, re all a bartie,
Hen gant pasiantet bepred a c'hortoze
O sonjal e c'helje ober brasoc'h kaptur,
Bete n'abardae ma choumas diassur.
Neuze al lapouseter kollet he esperans,
Evit da dapout kals n'hen dije ket a chans,
E chassas he rouedou da welet ar barti,
Eur pinsin malevrus var al leur choumet c'hoas-
Ennes holl he unan oa ar pez a dapas.

*Ar re ho deve c'hoant da hellout lonka tout
Al'es ve bihan ar pez ia en ho gouh.*

121 Ar Chans

Pa zigwez gant an dud, kweza en affer fall
Hag e veint oc'h unan, o deve groet ar gwall,
Ar Fortun, pe an diaoul eo a ve tamallet,
Evit en em walc'hi ned dimeuz ho fec'hed.

An holl dei oc'h unan o deve induljans,
N'en deuz fors penaoz, o deve groet, ho chans.
Evelse an diaoul en em gavas jezet,
O klevet ar c'haouiou a ra an dud dre ar bed,
Rag goude beza groet hervez ho zantimant
E vlament anezhan ha ne oa ket kontant,
O welet unan goz o piniat var eur wen,
Ha ganthi en he zreid eur boutou bras a brenn,
Ne gave ket dezhan e oa ze diouthi,
E helje dont d'an traon re bront d'he fantazi
Ma parti ac'hane evit klask he desto.
Hag e lavarez dei : gwersed distroit en dro ?
Sellet an hini goz pelec'h ez eo piniat
Ma kwefe a lesse, rae a vo tamallet,
Hag evel a welet n'en doun ket var he zro,
Ha ne zoursian ket dimeuz he affero,
Ebars en instant ze, ragtal e klevjont *Klao*
Deud an hini goz kez, boutou hag holl d'an traoun.
Ar re oa en kichen a lar ne reac'h ket mad
Piniat er wen ze ganeoc'h ho poutou koad
An diaoul, emezhi, hen devoa ma fousset,
Ac'hanon va unan, va vijen biken eat.
An diaoul o klevet-ze a zigas he destou
Evit prc'uvi sklear bras e oa faos he c'homzou.

*Ar re neheuta din da va pardonet
Gant ho bolonte vad eo e vent bet manket
Ar Fortun pe an diaoul a damallet atao
Da chanj ho sottizou en kundu prop ha brao*

122 An tortu hag ar Raned

An tortu, en eur stang, a oa o kontempli
Ar Raned oa ganthan assambles o peuri
Dre rezon ma oant skan, dilikat hag ajil
El leac'h ma sonjent just e lampent gwal fasil,
An natur a vlame, d'en beza groet gorrek,
Guisket euz a eur beac'h n'he helle ket redek,
A boan deshan zoken remui he unan,
Ordinal gant he zam, hen devoa kalz a boan.
Mes eur pennad goude pa welas ar Raned
O lont d'a zervijout d'ar zilio da voued,
Gant an distera heurt da bep hini anei,
E souffrent kalz a noaz, alies ho blesse,
O veza dre eno eun tam rejouiset,
E lare evelhen, ha kontant he spered ;
Ha pegement eo gwell rankout dougen eur bec'h,
Ha deuz an holl stoko, ganthan beza dinec'h,
Pa gonserv ac'hanon euz an holl perillou
Hag euz meur a zanjer da dapout ar maro.

*Ne gleez ket kemer, na droug na displijadur
Euz an donezonou roet gant an natur
Aliez e servijont oa hellout dont a ben
Kueroc'h evit na hell spered an den Kompren*

123 Ar Minouc'hed pe ar morsoled

Serten loened munud henvel euz al logod,
En latin int *Gleris*, en brezonek, *Morsotod*.
Ha c'hoas dei e roer hano hervrerien
Setu pevar anei evit ar Gouskerien
A zeuas da zonjal, da lakat en en ho fenn
E oa dleet ronja ha diskar eun derwen.

Abalamour d'he mez ma vijent ezetoc'h,
Evit kaout no bevans e vije fasiloc'h,
Gant sevel ha disken n'ho dije ken a boan,
Mes unan oajet mad a respontas buhan ;
Dre hec'h anaoudegez hag hec'h experians
En tuont d'ar re all, en furnez ha prudans
Mar deuomp da laza brema hon magerez,
Piou a furniso deomp ha dhon bugale gez
Peadra da veva, er bloaveziou da zont,
Araog ma refet ze komprenet mad ho kont.

*Kement ma a ziskwez an den a ve prudant
N'hen deo ket seularant euz an amzer brezant
Mes eun tam araog euz an hini da zont
Ezetoc'h vefe deomp tapout gwelloc'h hon c'hont.*

124

Eun den hag he gi

Eun vech eur serten den hag hen deva eur c'hi,
Evit beza karet ganthan dreist pep hini,
Pa vije ar c'houls da gas dean he voued,
Kouls ha d'en distaga, ganthan vija groet.
Mes he staga, ervad hag ive he juji,
A gomande atao d'ar mevel euz an ti.
Evit rei da gredi an holl madelezou
A zeue diouthan hag an holl brofidou.
Dan holl malefisou kouls ha dan holl dourmant,
E oa kiriek ar mevel ha d'an diezamant.
Mes ar c'hi ho facha, drouk kontant ha skuizet,
O veza bemde stag hag assidu foeted,
Ne gave ket dezhan e oa kement se mad,
Hep laret kenavo e sonjas he guitat,

Pa gomansaz he vestr gourdrouzi anezhan
Evel eun ingrat bras ankounezet ganthan
An holl zervijou mad digantan resevet,
Ha ken kouls goude kent bea hen dilezet,
Karet ganthan atao, hag euz he bastouri,
Hep james he staga, na kenebeut he skei.
Ar chi a aretas, evit sellat outhan,
Ha dre ar c'homzou ber er respont er gis-ma.
Pa ra da zomistik dre da gommandamant.
Eo te a zo kiriek, ouzit oun drouk kontant.

*Gleet eo demp kemer atao vit an den fall
An hini a ve kiriek da vev groel ur goall.*

125 Ar Sign hag ar Sigogn

Digant ar sign, o vervel, ar sigogn a c'houlle,
Dre betare fesson e oa joaus ha ve ;
Rag an holl loened all, gant ar maro spontet,
Kement a oa present a gant morc'het,
Hag hini gan dousoc'h an deiz euz he maro,
Evit n'he doa groet entro pad he deizio,
Hag e kle kentoc'h bea trist kulvanek.
Da gement se ar sign he deveuz respontet :
Ne zouffrin ken pelloc'h ar boan zo o veva
Nag ar chasseerien ne deuint mui d'am sponta.

*Evel se ar maro a ra deomp da velet
Holl vizer ar bed ma a ve ganthan troc'het*

126 An den koz, he vab hag an azen

Piou benaga c'hoantai plijout d'an holl er vro,
O Klask e vije mad an holl opiniono,
Vo ar misrapla, rag possubl n'en d'eo ket,
Kontanti an holl dud groet ar sort ma kerfet,

El lec'h ma euz kement a opiniono,
Ne accordfet biken ho holl santimancho.
Abalamour de ze, unan a gomposaz
Er fablen a zeu aman, evelhen e laraz :
Eur weach unan koz hag he vab iaouanka,
Hoc'h azen iea dirag hep var he gein netra,
Da werza anean ho devoa santimant.
En doare ze d'ar foar, ez eent frankillamant :
Pa oa o tremen hent, tud gant ho labouriou,
A vlame anean gant he azen gollo,
Ha ne gave ket dei e oa den rezonnabl,
Pa n'hen deint var he gein nag an tad nag ar mab.
Unan dre he gozni un all he oad tener
N'he devoa ket a êz d'hen lezel dibreder.
Neuze an hini koz a zam varnan he vab
Hag a choum da vale, he unan var he droad.
Re all o welet ze a vlame ar zotis,
Evit eun den oajet hen kavent diavis,
Soken dougan he vab a oa an ajilla,
Hag he dreid he unan, o kommans dissilla.
Bea oc'h heuil anei, dre an dour hag ar fank,
Ma chanchas a zoare o klask beza divank.
E teskennaz ar paotr hag e piniaz he unan
Hag ez ejont en hent, eur pennadik bihan.
Ken a glevaz tud all euz hen lakat coupabl
Bea o varc'hega hag e vale he vab.
Pehini n'hen doa na kaledian, na oad.
Ne oa sans, na rezon d'hen lezel var he droad.
Evel eun domestik he dreina dre an kent
Hag an tad var an azen koulskoude vel kent,
Hervez ar c'homzou ze, e lekaez en he beñn,
Pinet he baotr hag hen, ho daou var an azen.
En doare ze, goude he hent a boursivaz
Re all oc'h aruout prest en interrojaz.
An azen ze zo deoc'h, a c'houlentjont outhan
Hen a respountaz dei o lavarout ia.
Da flemma dre gomzou e larent er gisman,
Evel eun estranjour hep damanti dezhan,
N'eo ket rezonnabl laket daou d'eun azen.
Unan a zo dean sam awalc'h da zougen,

Gant ken liez setans, an den ma trubuliet,
Gant he azen gollo, na pavije samet,
A unan nag a zaou enep giz na moyen,
Hep ar c'halomniou ne helle ket tremen,
Ma tastumas neuze pevar zroad he azen,
Evit oc'h amari deustu gand eur gorden,
Da fourra eur berchen hag eur penn var he skoa,
Hag ar penn all d'he vab, ive ar memeus tra.
Ma tougent anean en doare ze d'ar foar
An holl ar c'hiz se a gavjont hep he bar
Ma ziroljont da choarzin var ho zotis ho daou
Muoc'h e tamallent an tad da gaout ar gaou
Divar vord ar rivier an azen ereet
A doljont en he c'hreiz ho c'haloun indiniet
Koll a reaz he azen oc'h ober ar veach
Ha d'ar gear hep netra trist bras e tistroaz.

*Evel se an den mad o klask plijout d'an holl
Den n'hen doa kontanted hag he azen a goll.*

TAOLEN

D'Al Lenner

66

90	An azen, ar marmous hag ar go.	67
91	An avar hanvet ambassadeur.	67
92	An den farsus hag ar c'hardinal.	68
93	Eur imprudent hag eur baotrez.	69
94	Ar Big hag an Egl.	69
95	Ar paisant hag an tan gwall.	69
96	Ar mestr hag he vevel.	70
97	Eun intañvez hag hec'h amezegez.	71
98	Ar soudard hag ar marc'h.	72
99	Eur wouiz hag eur c'hi.	72
100	Eun treust hag an oc'hen.	73
101	Ar Pabor.	73
102	Eured an Egl.	74
103	Ar marc'h hag an oc'h.	74
104	Jupiter hag al loened	75
105	An huruson hag an aer.	75
106	Ar mul hag ar marc'h.	76
107	Eur pinvidik pedet da eun eured.	77
108	Eun den klanv hag al lavamant.	78
109	Ar besketerien.	78
110	Eur paour klanv.	79
111	Al Leon hag an taro.	80
112	Al Leon ha merc'h eur paisant.	81
113	An daou gog.	81
114	Ar gwenan ha Jupiter.	82
115	Minion ar gwinn mad hag ar gwennill.	83

— 95 —

116	Ar gedon'hag ar Raned.	84
117	An avar.	84
118	Mercur hag ar statuer.	85
119	Eun den fur hag he bried.	86
120	Al Lapouseter.	87
121	Ar chans.	87
122	An tortu hag ar Raned.	89
123	Ar Minouc'hed pe ar Morzoled.	89
124	An den hag he gi.	90
125	Ar Sign hag ar Sigogn.	91
126	An den koz, he vab hag an azen.	91

Fablennou
Troet euz a Latin en Brezonek

GANT

G. RICOU
(PEDERVED LODEN)

Euz a 127 da 160

Priz: Daou wennek

KERAEZ
MOULLEREZ AR BOBL
— 1911 —

The right page features a decorative border with Art Nouveau corner ornaments. The text is centered and includes the title 'Fablennou', subtitle 'Troet euz a Latin en Brezonek', author 'GANT', publisher 'G. RICOU (PEDERVED LODEN)', page count 'Euz a 127 da 160', price 'Priz: Daou wennek', a harp illustration, and the motto 'KERAEZ MOULLEREZ AR BOBL' with the year '1911' at the bottom.

D'al Lenner,

Fablennou Ricou kenta loden (2) euz a unan da 42, priz : 2 wennek e ti G. Ar C'hoat, Tremel.

Guillem Ricou, tad koz Aotrou Ar C'hoat, a oa ganet en Tremel, er bloavezh 1778. Karout a reaz kalz skriva brezonek ha lezet en deuz var e lerc'h eur bern fablennou troet euz a latin en brezonek.

Hen zo bet Lafontaine Breiz-Izel

He vab bihan hen deuz groet moull eul leorik gant eun toullad euz ar Fablennou diembann-ze.

Tri pe bevar leorik a vo ganto, pa vo echu ar moull. Goulen al loden genta, 1 da 42, an eilved loden, 42 da 89 hag an drede loden 90 da 126, digant an Aotrou Ar C'hoat, Tremel (Bro Dreger).

(1) Tennet euz kazeten vrezounek *Ar Vro*, miz c'houer-veur 1910, moull et bep miz en Keraez (Achu an Douar).

(2) Houma eo ar bedervet loden, euz a 127 da 160.

127 Ar Banner hag ar Raz

Ebarz en eur banner, eur raz a oa ganet
Kazi en pad he buez, gant kraon ennhi bevet,
Pere a oat kustum da zastum evithi ;
M'en em gave kontant, o tonnet d'ho dibri
Pa oa deuet da c'hoari da c'heno he fanner
Kouet var an douar, manket var hec'h affer.
E klaske an doare, evit ennhi piniet,
Ma keo rejouissans; manifik braz d'he beg.
Evel ma kommanse da vlissaad anezhan
Pegen zot hon me bet, emei bete vremen,
Ne greden ket e oa dre ar bed en antier,
Netra hag a vije gwelloc'h vit va fanner ;
Ha setu pegen dous hag ive pegen mad,
Eo ar boued a zebran ha pegen dilekat.

*Ma ne geromp ket hon bro ez omp ni all
Ma n'en domp ket ennhi evit maz eo dleet.
O chonm er memeuz plas ha bea diassur.
Mar geller el lec'h an beva gant pljadur.*

128 Ceres hag ar Paisant

Ceres d'ar paisant a obten hag a ro
Ma kreskje ar guiniz, hep na pell na baro,
Daouarn ar re vedje nag ive an dornan,
Nep fesson n'ho dije noaz ebet diouthan.
Evel ma kommansaz da veza Rezedet,
Gant lapoused munud e oe holl difframet,
Neuze al labourer a laraz er giz-ma.
Din oun danduri ha da souffr kement-ma,
Nebeut incommodite ne anduren me ket,
Ha pegen bras domaj m'euz brema resevet !

*Meur a ziezamant b'han,
Gant profit bras a bae ar boan.*

129 Ar Big hag ar Goulm

Ar big euz ar goulm a c'houle
Petra anezhi a issiste,
Dre betare moyen na gras,
Ober he nez er memeuz plas,
Hag hi goloet he fonsinet
A vez dei ordinal laeret
Gant simplisite he deveuz respontet :

*Avertissamant eo evit lakat evez
An dud a fessonna a drompler alies.*

130 Ar Goukoug hag ar Sparfel

Ar Goukoug evelhen, goapet gant ar Sparfel,
A gorf e oant egal hag o liou ken henvel,
Ha dre lezoregez ha nebeut a spered,
Kentoc'h prenvéd he devoa ebit bouet,
El lec'h kig dous ha mad deuz al lapoused all,
Eur boued exellant bras ha gwelloc'h ordinal.
Eun nebeut deizioù goude-ze,
Eur paisant euz ar c'hontre,
En devoa tapet ar sparfel,
Hag en krougas en tour huel,
Evit sponta ar reou all,
Ha diskouez e oa eul laer fall,
Abalamour d'he bichonnet,
Darn anei hen deboa debret.
Pa wel ar Goukoug kement-ma,
E tosta da laret d'ean :
Gwelloc'h vije bed did, va minion, emez hi,
Chaseal ar prenvéd ha gant peoc'h ho dibri,
Evit ne oa c'hoantat kig al lapoused all,
Ha servijout brema da sponta ar c'hanail.

*Ar flablen a ziskouez eo eurusoc'h ar re,
Pere a ve kontant gant ar pezh ho deve.
Ho buez en assurans, hep kaout peril ebet,
Ha jouissa en peoc'h, hep dirfikken morhet.
Mes ar re a c'hoanta kaout moyen an dud all,
A zo en eur risk bras da denna affer fall.*

131 An aer hag ar zilien

Digant eun aer en dour, eur wech eur zilien,
A c'houle diganthi dre bez giz na moyen,
Hag int ho diou henvel, kazi er memeuz ment,
A zoare hag a gorf e oant ho diou kerent,
Mes kouls goude an dud he foursive ken tenn,
A lezel ar serpant hep he glask da bourmen,
Ato, eme ar serpant ral e ve guelet,
E c'halfent noazout d'in, heb beza kastiet.

*Nebeutoc'h da noazout e teuer.
Var an hini a ve he benn gant he affer.*

132 Al loened pevarzroadeg
hag al lapoused

D'al loenned pevarzroadek, gant an holl lapoused
Pa weljont ar brezel entreze diskleriet,
E rejont alian gant holl besked an dour,
Pa vije ar gonbat, ma teujent d'ho zikour,
Pa ho devoa groet ze, e oant rejouisset,
O kredi e torjent furor al lapoused,
Mes devez ar Gombat en em gavjont var Var,
Ne hellomp ket emei tostat del en douar.

*Kement ma a ro da anaout
Penaos ne gleomp ket a gaout*

*Gant serten tud sostié,
Ma n'he dint ket euz ar c'hontre,
Da hellout tostet d'hor zikour,
Pa ve ezom euz ho labour.*

133 Eun den iaouank hag unan koz

Eun den iaouank p'hen deuz gwelet,
Eun den ansien daoubleget.
O sonjal goapaat anezhan,
Divar fae a c'houlas outhan :
Hag hen oa kontant da werza
Ar gromellen ze hen devoa !
Evit petra a repontaz,
Implij da arc'hant inutil bras,
Mar gallez tapout ma oad me,
Bez persuaded mad a ze,
An natur a roi d'id unan,
Euz he prena po ket a boan,
Me meuz goulén ne renki ket,
Ken pront ha ma vi zervijet.

*Kement-ma a ziskouez he heller ket goapat
Ar visso dre natur euz an dud oajet mad,
Rag kement tra a zo o vev a er bed ma
Nouffet biken tec'hel hep plega dindannan.*

134 An Drask hag ar Gwennili

An drask a oa laouen en em c'hlorifie
Rag gant ar gwennili hen devoa amitié,
He mam o welet ze, d'ezhi a lavaraz :
Te a gavan, va merc'h, a zo eur zodez vraz,
Mar kredez e c'helli beva ganthi en gras,
Ha c'hui ne geret ket ho taou eur memez plas,

Ha c'hoaz ar plasou ien, a ve kri ha digar,
Egile er c'hontrol ar re dom ha klouar.

*Dre ar fablen-ma eo diskleriet,
Ne choazomp ket da vignoned,
Ar re zo kontrol deomp en ho zemperamant
A soare da vev, hag en ho santimant.*

135 Eur Bouffon hag eun Eskop

Eur bouffon exelant an deiz kenta er bla,
A dosteaz d'eun eskop, gant kalz demeuz a joa,
Phini oa pinvidik, mes avarisius,
Ma c'houlennaz outhan, gant eur vizach joas :
Eur pezh aour, mar plich, evit ma delou mad,
An den ma a zo zot a laraz ar Prelat,
O tonnet da gredi, e c'helfen rei dezhan
Eur pezh aour evelse evit he guiniaoua.
Ar bouffon a gonjur, a zupli instamant,
O sonjal ec'h helje tapout eur pezh arc'hant
Mes pa welaz er fad ne brofite netra,
Ec'h c'houlaz eur gwennek en koueor da viana.
Pa welaz kement-se holl oa inutilamant,
E laraz d'an eskop : o ma zad reverant,
El leac'h ma delou mad, ho penediksiion,
Ma oc'h euz madelez distribuet varnon ?
Kea d'an daoulin, va mab, a laraz an eskop,
Ma vezi binniget, hervez ma c'heuz defot
Ha me eme 'r bouffon, ne gavan ket util,
Eur venediksiion ken dister ha ken vil,
Ma talvezje zoken eur pezh koueor a wennek
N'hen deuz douetans ebet ho piye he miret.

*Ar fablen-ma a zo kompozet evelhen
Var sujet an eskop kouls hag ar veleten
A gemer mui a soan, aliez euz ar madou
Evit euz ar misteriou zagr nag euz an ilizou.*

136 Eun den hag eun intanvez

Serten den a oa dimezet,
Pa welaz he vreg dessedet,
En devoa dezhi eur glac'har bras,
Ma vije biken kavet gwaz,
Ma kemeraz un all, hag a oa intanvez,
Ar rebeche dean, kuntunu, hep paouez,
Ar vertu hag an nerz dimeuz he goaz kenta,
Dre zrouk ha dre valiz evit he zipita.
Hen oc'h ober ive, konform ar memeuz tra,
A oa en he c'henou devrou he vreg kenta,
He c'homportamant vad, pudik hag approuvet,
A oa var an tapis, ordinal rebechet.
Mes eur serten devez, arajet euz he goaz,
Eur paour an aluzen outhi a c'houlennaz,
Eur c'habon da gouania, ganthi a oa poazet,
Eul loden a roaz d'ean o lavaret :
An tam ma, euz ar c'habon,
A roan did a greiz kalon,
Evit ine ma goaz kenta,
A oa gwelloc'h evit hema
Ar goaz o klevet ze, er c'habon e krogaz,
Ar pez a oa choumet, holl d'ar paour a roaz,
En eur laret setu aze,
Hennes a roan d'id ivé,
Evit ma veza delivret,
Ma fried kez zo dessedet.

*Dre ze o klask nozont an eil var egile,
Peadra da goania ne choumaz ket ganthel,
N'hen deo ket profitabl donnet da gombati.
Ar re p'ho deve c'hoant a hell en em vanji.*

137 Eun den fall

Eun den fall hen doa groet kalz euz a grimo,
Dastumet aliez, ebarz er prizonio,

Veillet ha niwoallet gant gardou hep paouez,
D'hen herzel mar galjet, n'hen daje ket er meaz
Ma pede an diaoul da zonet d'he zikour,
En kals a zanjeriou e oa bet e rekour.
Koulskoude o vea, a neve kemeret,
E solisit adare, hen konjur hag hen ped.
An diaoul gant eur bec'h euz a goz vouteier,
Hag a oa toul partout, ha diwriet al lear,
Holl en eur fagoden ereet var he skoa,
Ec'h apparis dean, n'eur laret er gis-ma :
Ne c'hellin biken dont da rei zikour did,
Rag ken alies a blas, em euz redet evid
Gallout da zelwia en amzer dremenet,
Ken em euz ar re-man uzet ha diframet,
Inutil eo zonzal na kaout ar zantimant.
Da brena eur re all n'em euz ket a arc'hant
Dre ze va minion bras herve ma remerkez,
Ne dal ket marc'hata, perissa a renkez.

*Arabat eo kredit e choumse ar pec'hed
En pad an holl amzer hep bea puntsset.*

138 Eur vreg honest

Eur serten groeg honest pudik hag a fesson
Karet a re he goaz dreist muzur ha rezon.
M'en em gave fachel hag ive drouk kontant,
He goaz a oa diez, gant klenved langissant,
Klem hag huanadi a rea gant kement-se,
Hag evit testeni ar maro a bede,
Evit mar boa en sonj da laza he fried,
Hi kentoc'h evithan a c'hoanta bea skoet,
Pa oa o laret ze, e welaz ar maro.
Horrubl bras he zoare, o tont rust he varo,
Gant an acun hag ar spount, o vea trubulliet ;
Hag o kaout keunz dija d'ar veu he devoa groet,

N'hen deo ket me, emei, an hini a glesket
Rag aze ema er gwele gourvezet.

*N'en deuz den da garet eur minton ken loyal
Da rei dean ar mad ha tremen gant ar fall.*

139

An den oaüs

Eun den fur ha prudant, mes oaus euz he vreg,
Nebeut e oa pudik, re lirzin oa he beg,
Ma komprenaz he rei da eur minion d'ezhan,
En pehini e oa he gonfians vrassa.
Mar galje he diwal herve he zantimant
E prometaz d'ean eur som bras a arc'hant
Gant ar gondision ma vije observet,
Ne helje enep giz violi he eured.
Eun neubeudik deziou goude, e komprenaz,
E promete diwale eun dra diffisil bras,
He spered ne oa ket ken fin hag ar merc'hed,
Hag e oa zur awalc'h en em gavje batet
Maz a da gaout he goaz, hag hen deuz lavaret
Ne c'hoantaan ken gouarn eur provins ken kalet.
Argus goloet holl dimeuz a zaoulagad,
Eur plac'h en despet dei na ziwallo ket mad,
Ajouti reaz c'hoas, mar bije necesser,
E vije well ganthan en pad eur bla antier
Eur zac'h karget a c'hoen, dimeuz eur muzur mad,
Ha mont ganthei bemde da beuri da eur prad,
Diguerra ar sac'h a leusket da vale,
Ho dastum hag ho distrei euz an abardae,
Hep ma vanje hini gant poan eun nebeudik,
Evit konserv eun deiz eur vaouez impudik.

*Neuz gardian ebet ken delijant montet
A helfe konservi eur vaouez revoltet.*

140

An azen er goanv

Eun azen er goanv, aliez a glemme,
Rag gant ar ienien eur boan vras a zouffre,
Ha nemet plouz kaled n'hen devoa da chakat,
Mez en nevez amzer ar ieot tener ha mad
Ma oa en gortoz dei a vije d'ar poent-ze.
Dizoursi hag eazet neuze en em gavje,
Mes an nevez amzer allaz pa erruaz
Da galz a labouriou, he vestr hen oblijaz.
Rag eun teolier a oa da zigas pri d'al leur.
Ar gor evit ar forn, he ehane nemeur,
Ha portea an teil euz a bep kalite,
Dre holl barz er c'hanton euz an eil lec'h d'egile,
Skuiz braz gant al labour euz an nevez amzer,
E tezire an anv da veza dibreder.
Pa vije ha trouz daleet da eosta
E c'halje repozi neuze ha diskuiza.
Er c'hontrol a c'hoarvezaz, digas an ed d'ar gear
Hag ho c'has d'ar c'hrinial oe tommoc'h d'he laer
Na gant kalz a goanv n'hen devoa ket goal chans
Koulskoude da renoz hen devoa esperans,
Kaer en devoa neuze evit sellet en dro
Ne wele enep giz kaout fin d'he labourio,
Rag bemde e kave hep ehani a grenn,
Ar gwin, an avalou, hag ar c'hoat da zougen.
Adare er goanu, an erc'h, ar frim, ar sk'las
A flemme anezha n'hen devoa ket a spas
Da vea dibreder, d'en em rejouissa
Gant an holl labour-ze a oa en dro d'ezhan.

*N'en deuz amzer ebet euz ar vue brezant
N'eint sujet d'al labour perpetuellamant.*

141

An azen hag eun den ingrat

Eun azen en zervij eun den ingrat
Kals euz a vlaveziou hep ma vanke he droad ;

Mes allas gant re veac'h, o veza bet skuizet
A louz awalc'h an nent, gant e zam oa pleget,
He vestr eat en koler, irrekonsiliabl.
D'he zevel en he za a gommans d'hen pilat,
Loen eur ha didalve, ec'h hanve anezhan,
Perag ar mil diaoul out te kwezet ama ?
Ar paour kez miserabl en touez he skourjeo
A lare evelhen : pegen malheurus eo
Din me kaout eun ingrat a vestr da zerviji
Pegeit zo a amzer hep mankout en he di.
E rentan servij vad, koulskoude ne hell ket
Pardonna ac'hanon evit eur vech manket,
Ne hell ket kompansi eur vech great ar fall,
Gant kals benefis resevet eur c'houls all.

*Ar fablen ma a zo komposet evel hen,
D'ar re a ankouez ar mad oberourien,
Memeus an distera offans a ressevont
Dre ar poantou brassa rekompans a roont.*

142 Eur prezeger

Eur serten den zantel a gommanzas prezeg
Da eun den oajet mad, ma vije goal reglet,
Evit dilezel ar pec'hejou minion
A rea kalz a noaz d'ezhan, en pep feson.
Me zento, tad zantel, eme an hini koz,
Euz hoc'h avis devot rag gout a ran penaoz
An euvrou a Venuz n'en dint ken diouzin,
Rag bea impudik biken ken ne hellin.

*Kals a dud nen deo kel abalamour da Zoue,
Nag evit ar vertu e chanchont a vue,
Ogen aon rag ar boan ha pa ne hellont ket
Kaout galloud da ober ar vis akustumet.*

143 Ar pastor hag an denved

Ar pastor a roaz da ziwall he zenved
Da eur c'hi hen devoa a bep gwella bevet,
Nag evit kement-se hep naon na dienez
Hiniennou anei a laze alies.
Pa entent ar pastor eur venaj ken sanglant
E tapas buhan ar c'hi evit laza prontamant
Neuze digant he vestr ar c'hi a c'houlennas,
Perag evit ma c'holl kaout eun dezir ken bras ?
Ha me unan ar re zo euz da zerviji
Gwell e ve did kentoc'h ober affer ar blei
Rag ema ordinal en get d'az perjeri.
Dinnoc'h evit ar blei, a respont ar berjer
Out te euz a varvo, herve ma remerker,
Hennes a ziskouez skler bea va inimi,
Red ve d'in bea zot kent mankout da gredi
Mes te en gwirione dindan zeblant minion
A ziminu bemde ma denved kep rezon.

*Ar re a ra feson da vea vintoned
Ha dont da ober noaz ho deve meritel
Brasoc'h puntston kals evit an hini
A ziskouez dizolo e ve d'emp inimi.*

144 Eun intanvez hag eun azen glaz

Skuizet er selibat, eur serten intanvez
Gant c'hoant da zemezi, mes ne grede james,
Ar bobl en guirionez a oa askutumet
Da ober kals a oap euz an intanvezed,
A zeuje eun eil gwech da gemeret eur goaz,
Kement se a rea dei eun dispiljadur vras.
Mes he c'homer neuze, he deuz dezhi diskouezet
Ar vouez ze euz ar bobl da vea disprijet,
Kommandi a reaz dei ober an ard ma
Liva eun azen gwen, pehini e devoa

Hag e bourmen dre gear, livet ebars en glaz,
Dre an holl blasennou, re vihan ha re vras,
Hi o vea grouet ze ar bobl a oe kement.
En admirasion, he welet a renkent,
Gant an nenventis ma, tud koz, bihan ha bras,
Ho divertissamant a oa eun azen glas.
Mes an akustumans da welet ordinal,
Bemde dre ar ruou e vije o vragal
Ho admirasion a ieaz a nebeudo
Ne brizent ket zoken, ober van na zello
Evel se ar gomer neuze d'an intanvez
A eruo ganet ive mar dimeez.
E serviji d'ar bobl da fablen eur pennad
Ha goude ar c'hoziou a baouezo vid mad.

*Nen deuz netra er bed a ve ken amirabl
Dre akustum amzer ne vent pelloit mirchl.*

145 An Egl hag ar C'Hounif

An Egl a oa he nez en eur wezen huel,
Re vihan ar C'Hounif ne oaint ket ive pell,
Er blasen o peuri hag e savaz anei,
Da gas ganthan d'e nez evit beva he re.
Ar c'hounif humblamant anean a bede
Da gaout ar vadelez da rei he bugale
An egl a sonj, eul loen bihan ha divalo,
Ha c'hoaz var an douar grai evel a garo,
Da hellout noaz din-me, n'hen deuz ket a c'hallout,
Hag ken presant ar vam en ho diframme tout,
A rei gant kalz a joa anei d'he bonsined,
Gant rejouissans vras hep disterra morc'hed.
Neuze son ar c'hounif, o vea glac'haret,
Gant keunz d'he bugale hag ive indiniet,

Na helle birviken lezel an injur man,
Da dremen hep tenna vanjans euz anezhan.
Dindan gwezen an nez, gant poania e toullaz,
Ha ponsined an egl n'ho devoa ket a blun,
Na divar an daouar, gallout nijal dioustu.
A oa holl diframmet gant al loened douar,
A gonsole ar c'hounif eun tam euz he glac'har.

*Den fur en he c'halloud n'en em fizo ket re
Na dont da vepriza disterroc'h evithe
Allez divalo hag inkapabl kazi,
Deuz injur ar re vras a zeu d'en em venji.*

146 [Ar bleiz ha pesked dour dous

Ar bleiz ha pesked dour dous, en eur serten rivier,
A oa bras ha nerzus, ha dreist ar re-all kaer,
Ne oa hini ebet ebarz ar rivier-ze
Da varenniouthañ, en kalz o zremene.
Dre ze oe ganthei holl heuliet hag admiret,
Hag evel roue bras meulet hag enoret,
Gant kement-se karget euz a superbite,
Brassoc'h rouantelez da gaout a zezire,
Ma tilez ar rivier, pehini meur a vloa,
Hen devoa gouarnet antren er mor a ra.
Evit juji anei en he c'houarnamant,
Hag ober al lezen hervez he zantimant.
Mes o vea abred rankontret an daufin,
A eur vent estonus ha majestus a vin,
A renne er mor ze a zeue da gavet,
Da glask dor ar rivier e kommansas redek
A boan e oa dezhan bea antreet mad,
Gant ar spont abaoe ne dol ket reir he droad.

*Diski bean kontant ha nompas dezirout,
An traou a zo huelloc'h vit hon ners hon galloud.*

147 An Danvad hag ar Pastor

An danvad d'he bastor mil injur a gane,
Dre ne oa ket kontant euz al leaz a roe,
D'he vugale hag hen, holl en em zervijent,
Hag en obstant da ze, en noaz hen diwisket,
Mes neuze ar pastor, outhi fachel garro,
He mab en instant ze a dreinaz d'ar maro,
Dre betare rezon eme 'n danvadez c'hoaz,
A lako ac'hanout da zont da ober oaz.
Atao eme ar berger d'az laza pa garin
Ha dha sklepel d'ar chass ha d'ar bleiz da zibri
Pa glevas kement-se an danvad a davaz,
Gant more'hed ha gant spont da reseo gwasoc'h
[c'hoaz.

*An den ne dle james mont a enep Doue
Evit koll he voien, zoken he vugale
Pa eo gwir he c'halloud var beo ha var varo
A hell hargha cals goasoc'h a suplison.*

148 An den pinvidik hag he vinioned

Eun den o oa pinvidik ha liberal meurbed,
Heu devoa niver braz dimeuz a vinioned.

Pere a ve pedet alies da goania,
Ma teuent da veithan gant kalz dimeuz a joa,
Mes oc'h c'hoantat approuv ma oant evit dere'het
Er boan hag en danger ha bean dean fidel,
Evel ma oa kustum holl hen deuz ho fedet.
Bea em euz emezhan enemiet
Da vont da goll pere hen devoa zantimant,
Dre-ze kemer armou ha dont inkontinant,
Da zikour anezhan da vanji varnezhei,
An injur hag an tor resevet diouthei.
Pa glevfont kement-se, nemet daou na chomas,
Gant kalz digarezou eskus a c'houlennas,
Hen a repudias neuze tout ar re all,
Nemet seul an daou-ze a zalc'haz ordinal.
Evit he vinioned en amzer goude-ze,
O kaout en ho c'handed kalz euz a garante.

*A enep ar for'un eo approuv mintoned,
Pa ve en tu ganemp awalc'h a ve kavet.*

149 Al Louarn hag ar C'hi

Al Louarn o redek dirag eur c'hi skuizet,
Hag eru var ar poent da vea dija tapet,
Hag o welet ervad ne gave nep sort hent,
Evit gallout echap ha tec'hal euz he zent,
Perag ma distruja, a lavaraz, oh ki !
Euz ma c'hig ne helles enep giz serviji.
Tap, gwelloc'h eo d'id, ar c'had-ze zo aze,
(Rag ar c'had ne oa ket kalz a hent diontel)
A behini ar c'hig a zo dous exellant,
Herve gout kement-se he deuz he zantimant,
Hag o kemeret avis al louarn evit bea mad,

E lezaz anean da vont var lerc'h ar c'had,
Pehini koulskoude en pourmenaz partout,
Ken buhan ha ma oa ne hellas ket tapout.
Aben nebeut deizioù ar c'had a rankontras
Al louarn o vale ha kals hen akusaz,
Rag klevet he devoa anean o laret
Pa hen devoa anezhi d'ar c'hi-ze diskouezet,
Perag eme al louarn, a lavaraz : oh gad !
Ma blam ha ma akuz evid da gonta mad.
Petra a lavarjez m'am bije dikriet
Pa n'hen dout ket kontant bea kement meulet.

*Kals a dud zo er vro dindan doare meuli
Da noazout d'ar re-all o deve fantasi.*

150 Ar c'had hag al louarn

Ar c'had hag al louarn a bede Jupiter,
Heman gant finesse, c'hoaz d'he dreit buander,
Ma vije akordet a c'houlenne ar c'had,
Dei ar finesseo gant lijerte a droad.
Jupiter d'ho goulenn neuze a respontas,
Abaoue ma ema ar bed ma en he blas,
Gant ar volonté vad eo bet distribuet,
Donnezon da bep rum euz an anevaled.
Mes rei tout da unan a rofe peadra
Da choki ar re-all ha d'ho injuria.

*Doùe hen deuz roet da bep hini he c'hras
Red eo bea kontant pep hini en he blas.*

151 Ar razed hag ar c'haz

Kals a razed a oa, o kontempli eur c'haz,
Dre doullou ar voger hen gwelent eazet braz,
He benn a oa ganthan var ar plenhot pozet,
Hag hen trist he visaj, kulvanek gourveet.
Neuze unan anei a lar an aneval
A zo benin ha mad ha dous dreist ordinal
A dra zur e visaj a zo ken exsellant.
Eun doare a zantelez hen deuz sertanamant,
C'hoant em euz komz outhan ne gredan ket ve fall,
Ha kaout he amitié da badout ordinal.
Pe devoa lavaret ze hag eun tammik taostet,
Ar c'haz a dap anei hag e oe difframmet.
Neuze ar razed all o welet kement-se
A lare evelhen an eil d'heben anei :
Neo ket adrazur da fesson ar visaj
Eo e kleomp kredi evithi da gaout gras.

*N'en deo ket ar fesson zo da gompren en dud
An euvreoù a reont pe int zo trenk pe pud.
Alles e kever dindan krec'hen denved
Ar bletszi devorant hep sonjal goloet.*

152 An den iaouank hag he vreg

Eur serten den iaouank a gemeraz eur vreg
Eur plac'h kaer minion, ha koant, lirin he beg,
En em drompla eure sonjal dont da derri
Na lemel euz ar plac'h kement a vinioni,

Abarz eur pennadik ken treut e oa rentet
Ne oa ket liou den beo. mes maro da welet,
Ne helle sortial na choum pell en he za.
Na kaout c'hoant na galloud evit ober netra,
Deud da vea henvel euz eun den koz bennag,
A goste oc'h heolia e re e wella stad.
Pa oa ta evelse en he za en eur plas
O toma euz an heol eno ec'h eruaz
Chaseerien a oa bet o redek ar blei
Hep galloud he dapout e oa red distrei.
An den iaouank o c'houlouen petra oc'h ampeche
Da hellout he dapout hag her digass ganthei:
Abalamour emei ken buhan ha ma red
Ne oa ket posubl demp galloul he gemeret.
Neuze an den iaouank dezhei a lavaraz
Ar bleiz hervez fesson neo ket dimezet c'hoaz
Ma vije ereet assamblez gant eur vreg
Na vije ket he dreid ken distag da redek.

*An hini a rai re euz a evro Venus
A tel dister ha fall ha pa ve den nerzuz.*

I53

Al Laër avalou

O laerez avalou e oa eur paotr iaouank,
En gwen, eun den koz hen pede humblamant,
Da gaout ar vadelez da zonet da zisken,
Lezel an avalou ganthan pa oa perc'hen.
Mes evel ma c'hade komzou inutil bras,
An oad hag he gomzou ar paotr a zisprizas,
N'hen deo ket seulamant emezhan en komzou,
En guirione er ieot e konter vertuou.

Neuze ta gant he zorn e kommansaz tenna.
Ar ieot divar he dro evit stlepel ganthan
Ar paotr pa welaz ze a dage da c'hoarzin,
Diodet hen krede, ma oa zeder he vin,
Pa zeue da zonzal gant ieot ha gant louzou,
He helje he sponta hag he zigas d'an traon.
Neuze an hini koz o c'hoantat approu tout
Pa nen deuz emezhan na louzou na gallout
A enep al laer-ma me dolo var he gein
Da zilezel ma zra e tanfeo ar vein,
En pere e lerer ez euz eur vertu vras.
Neuze leiz he chruzuil a vein a ramplissaz,
Hag o strinka founuz var ar paotr feneant,
A reaz dean disken ha mont d'he hent kontant.

*An holl furnes e zo da esse da genta
Araog kemer ar mou evit ober eun dra.*

I54 Ar Sparfel hag ar Rossignol

Eur sparfel marnaoued a dapas eur Rossignol
Ma klaske ar fesson da barei an taol
Rag gout a rea ervad e oa d'he zevori,
Hen devoa santimant ma kemans d'he bedi.
Dre gomzou kaer ha dous da rei d'ezan he c'hras
Ma roje d'he vadelez eur rekompans goal vras,
Ma oe gant ar sparfel neuze interojet,
Dre betore grasou e vin rekompanset
Ato da ziouskouarn men a rejouisso,
Dre zon melodius dimeuz ma c'hantiko,
Ha me, eme ar sparfel, a gao gwel va frofit
O karessi va c'hov, evit n'en deo muzik,

Rag hep da ganaouen me hello beva skler,
Hag anez ar boued ne hellan ket ober.

*Preferi an util d'an agreabl
Zo atao ar muta profitabl
Kemer an util bea fur
Kentoc'h evit ar bljadur.*

I55 Eun den koz hag e vab

Eun den koz n'hen devoa nemert eur mab unik,
O vea den jeneruz vaillant bras ha pinvik,
Hag e plije d'ean ar chass da chasseal,
Dre eun huvre he dad, a zeuaz da zonzal,
He wele dre he gousk anean devoret,
Gant eul leon furius, ma choumas spouronnet,
Gant aoun eur c'houlz benag ec'h helje he huvre,
Bea akomplisset ebarz en gwirione,
E kompozaz eun ti hag oa deread,
Ar plench, ar prenestou a oa polisset mad,
Hag ebars en ti-ze, e tastumaz he vab,
Gant gwarded diwallet, ordinal hep echap,
Da rekrei he vab hen devoa tout en dro,
Depeinet al loened hervez ho naturio.
En touez pere ive oa eul leon skulptet.
Oa ket an den iaouank laouen ouz he welet.
Eur vech en he gichen en he za e choumaz,
He spered drouk kontant velhen a laraz :
O Leon kruel ha detestabl,
Abalamour da huvre ma zad
Ez oun en ti-ma dastumet,
Evel er prizon diwallet,

Oh petra a rin me d'id-te ;
Mes goude bea laret ze,
Eun taol dorn d'ar voger a roaz a dro vad,
Gant dezir diframa d'al leon he zaoulagad,
Ebarz er gwernitur e oa eun tach kuzet,
Ha gant hennes he zorn hen deveuz bet blesset,
Blonset euz ar voger ha frezet gant an tach,
Goude ar breinadur an derzien a zeuaz,
Abarz nebeut amzer, an den iaouank vaillant,
Hen deuz renket mervel contrel d'ar zantimant
Evelse al leon ze d'an den a laras
Soan he dad d'he gonserv netra na zervijas.

*N'hen deuz den er bed ma awalc'h euz a c'halloud
Evit herzel da zont ar pezh die arruout.*

I56 Ar goan ha ki ar c'hamalad

Eun den pa breparas, eur wech, eur goan vad,
A bedas da zont dei ive he gamalad.
He gi er memeus tra, a bed ki egile
Hep mankout gant evez dont da goania ive,
Hema evel ma oa don, en ti antreet,
Pegement a friko a wele preparet,
A oa rejouisset ha zeder bras he benn,
Ha dezhan he unan e lare evelhen :
En devez a hirie me rai eur c'hovad bras,
N'em bo ezom a dam en devez a varc'hoaz,
O vea laret ze, e komansaz da vad,
Da vransellat he ben, he lost da fillostat,
Ar c'heginer pa wel zioulik a dap he lost
Hag a gomans de drei en dro da vont en post.

Ha goude meur a dro, ha mevet ar c'hi kez,
 E taolaz anezhan dre ar prenest er maez,
 O vea estonet e sav are ragtal,
 Ha pa oa o vont kuit kommansaz da jakal,
 Ar chas all a zeuaz pront d'he zigemeret,
 Ha da c'houten kelou euz ar goan a oa bet,
 Ar c'hi trist, kulvanek dezhei a lavaraz :
 Ia en guirione me zo estonet bras,
 A evach ha fri'o me a zo ken karget,
 Pa oan deud ac'hane an hent ne welen ket.

*Ar joa da vea
 Varvar anezhan
 Mar be ennoc'h stad
 Marteze vo mad
 Mes mar da da fall
 Skiant eur wech all
 Allez ar fest
 A ia dre 'r prenest.*

157

Eured Jupiter

Pa zeuaz Jupiter da selebri he eured,
 E roaz donezon dean an holl loened,
 Pep hini, en he c'hiz, a zeuaz a bartout,
 Da zigas ho frezant deuz m'o devoa galloud,
 Evelse ar serpent eur rozen a dapaz,
 Ganthan en he c'henou da Jovis hen offras,
 Jupiter p'em gwelaz a lare manifik :
 Digant al loened all me gemer en publik,
 An donezonou holl gant eur volonte vad,
 Mes digant ar serpent n'hen deo ket dereat.

*An donezon great gant tud fall
 A gustum bea ordinal
 Filondlach ha tromplezono
 An den prudant o c'hompreno.*

158

Ar Bleiz hag an Oan

Ar Bleiz o kaout eun oan hag a oa diantket,
 Ne c'hoante ket dre nerz e vije kemeret,
 Mes dre gals a gomzou e kavje ar pretext,
 Da hellout he zibri en eun doare honest,
 En giz ma d'an oan ec'h adress he gomzou,
 Aboe pell amzer e rez d'in injuriou.
 Penaos, eme an oan, heljen me dont a-benn
 Ha me a neve deut ebarz er sklerijen,
 Ar bleiz adare dean hen deveuz lavaret :
 Ma farkou o peuri ec'h euz holl ravajet,
 An oan a respountaz ze n'em euz ket gallet,
 Rag ma geno a zent n'eo ket c'hoas goarniset.
 Ar bleiz a lavaraz adarre evelhen :
 Da eva euz ma feunteun ec'h euz fouret da benn.
 Penaos eme an oan ec'h hell ze beza groet
 Rag biskoaz bannac'h n'em euz me c'hoas evet,
 Demeuz an oad am euz al leaz digant va mam,
 A zo zervijet d'in da vannac'h ha da dam.
 Ar bleiz gant kement ma karget dimeuz a zroug :
 Gant komzou emezhan u'ellan ket da dapout
 Koulskoude koania mad a ententan bepred,
 An oan a gemeraz ha ganthan oe debret.

*En touez an dud impropr hag a fallagriz
 Rezon na guirione ne gevont ket a blas.*

Al Leon o kouezs klanv rust en em gavaz,
Ma teue al loened en post bihan ha bras,
Evit he visita dre ma oa ho roue,
Ha da renta hommaj dirag he vajeste,
Dimeuz a bep espes seul nemet al louarn,
Ne lake ket a brez da dostat d'he gavarn.
Dre gement-se ar bleiz a gav ocazion
Da damall anean en presans al Leon,
Evel pa ne raje nag ebat na van,
Da vizita he brins ne lake ket he boan.
Al louarn, var ar gir eno, a antreaz,
Ha komzou diveza ar bleiz a ententas.
Al Leon a gommansaz da ziskouez he zent gwen,
Al louarn a c'houle amzer d'en en em difen,
Ah piou a lavaraz euz kement zo en dro,
O deuz groet kement all en profit ho aotrou ?
Evel am euz me groet o redek ar c'hanton
Da glask deoc'h remedou dimeuz a bep feson.
Digant an dud savant hag ar vedeusined,
Ha kompozi anei am euz ive disket.
Pa ententas al Leon komz euz a remedou,
E kkommans ragtal implija anezho,
Ma ve eme al louarn ar bleiz en beo kiniet,
Gant ar c'hroc'hen en tom c'hui da vea paket,
N'hen deuz netra gwelloc'h a lar an dud savant,
Evit oc'h ober iac'h hag o renta vaillant.
D'ar bleiz en he c'hourve da giniat diskaret,
Al louarn o c'hoarzin hen deveuz lavaret :
Evelse kamalad ne glejach ket ober
Issita ar re vras da antren en koler
Mes er c'hontrol da ze consideri er vad
Da lakat an aotro en he volonte vad.

*Kement-se a ziskouez ec'h aru aliez
O klask noaz d'ar re all en em gavo diez.*

Eun devez e oa ar razed,
Da zeliberi dastumet,
Dre be sort doare kaout ar c'hras
Den em disober euz ar c'haz.
Kals a lavar ho zantimant,
A sonj meur a expediant.
Er fin an hini a enor,
A zavaz dimeuz he c'hador,
Gant an holl elokans razed
He diskour he deuz aranjet :
Aotrone va muia karet,
Kaout a ran brema ar sekret,
Hep mank ebet d'hon dioual ni,
Demeuz ar c'haz hon inimi,
Laret a ran em euz kavet,
Goude eur soan vras implijet,
Hag e roan ali deoc'h tout,
Staga 'r grizillon euz he c'houg,
Evit p'her c'hlevfomp o tonet,
Ma helfomp mont kuit da redeg.
An ali a oa kavet mad,
Nemert gant unan dilikat,
Zioulder he deveuz gonlennet,
Aotrone he devez lavaret :
Anaout a ran ez eo mad,
An affero euz an Etad,
Interest ar ronantelez,
Aliou mad groet gant furnez
Mez araog heuil an alio
Oc'h ober ha ni a hello ?
Anaout a ran pen-da-ben,
Ali an hini ansien,
Mes piou a vo hardi ha bras
Da staga grizillon ar c'has !
Evidoun-me am boa ar c'hiz,
Deuz an armou em iaouankis

Ha koulskoude ne gredan ket
Ober ar pezh a leveret.
Ma c'hache eun all en he ffas.
An assamble a gommanas,
Pep hini d'en em eskuzi,
D'he staga n'hen daje hini.
Evelse int dispartiet
Hep resolution ebet.

*Alies aralc'h e kever
Konseillerien var eun asfer
Gant nebeutoc'h erit netra
A deuto a ben a bep tra
D'an dalvoudusa asfero
Prinsipalamant po devo
Ho c'hof troet da eun daol vad
Hag en kichen an tan ho zroad.*

'TAOLEN

	Leorlennadur	98
127	Ar Banner hag ar Raz	99
128	Ceres hag ar Paisant	99
129	Ar Big hag ar Goulm	100
130	Ar Goukoug hag ar Sparfel	100
131	An aër hag ar zilien	101
132	Al loen pevarzroadeg hag al lapoused	101
133	Eun den iaouank hag unan koz	102
134	An Drask hag ar Gwenili	102
135	Eur Bouffon hag eun Eskop	103
136	Eun den hag eun intanvez	104
137	Eun den fall	104
138	Eur vreg honest	105
139	Eun den oaüs	106
140	An azen er goanv	107
141	An azen hag eun den ingrat	107
142	Eur prezeger	108
143	Ar pastor hag an denved	109
144	Eun intanvez hag eun azen glaz	109
145	An egl hag ar c'hounif	110
146	Ar bleiz ha pesked dour dous	111
147	An danvad hag ar pastor	112
148	An den pinvidik hag he vinioned	112

149	Al louarn hag ar c'hi	113
150	Ar c'had hag al louarn	114
151	Ar razed hag ar c'haz	115
152	An den iaouank hag he vreg	115
153	Al laër avalou	116
154	Ar sparfel hag ar rossignol	117
155	Eun den koz hag e vab	118
156	Ar goan ha ki ar c'hamalad	119
157	Eured Jupiter	120
158	Ar Bleiz hag an Oan	121
159	Al Leon klanv	122
130	Asamble braz ar razed	123
	Taolen	125

Fablennou

RICOU

Pederved Loden